

សារសង្ខេប

โครงการฟื้นฟูธรรมชาติเพื่อชีวิตและลุ่มน้ำลำปะทาว

จังหวัดชัยภูมิ

১৫ নভেম্বর

๗๒๔๖๖๖ (๗๒๔๖๖๖) — (๗๒๔๖๖๖)

๐ ข้าราชการ ^{ผู้}มีหน้าที่ราชการ เมื่อเสร็จ

“မလ္လဝေ” ကလေး “မလ္လဝေ” ကို ခေါ်ဝေါ်

(అనుబంధం - కొంతవేగము)

จัดทำโดย

คณะทำงานโครงการธรรมชาติเพื่อชีวิตและธรรมชาติลุ่มน้ำลำปะทาว

ชมรมเด็กรักนก

กลุ่มเครือข่ายเกษตรกรรมชาติเพื่อเกษตรกรรม

สนับสนุนโดย

สำนักงานความร่วมมือทางด้านสิ่งแวดลอมและการพัฒนา

ประเทศเดนมาร์ก (DANCED)

โครงการนักสืบสายน้ำ มุขนิธิโลกสีเขียว

คำนำ

โครงการฟื้นฟูธรรมชาติเพื่อชีวิตและลุ่มน้ำลำปะทาว ครั้งที่ 2 ได้จัดขึ้นเพื่อเป็นการประสานความร่วมมือในการรณรงค์อนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ลุ่มน้ำลำปะทาว เป็นการแสวงหาแนวทางเลือกในการดำรงชีวิตอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน โครงการครั้งนี้ได้จัดขึ้นครั้งแรกเมื่อวันที่ 11-17 พฤศจิกายน 2543 โดยได้นำกิจกรรมเดินธรรมยาตรา เพื่อจาริกไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ บนเทือกเขาภูแล่น จำนวน 34 หมู่บ้าน 5 ตำบล ในเขตอำเภอเมือง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอภูเขียว และอำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ พร้อมทั้งได้นำกิจกรรมการประเมินตรวจสอบคุณภาพน้ำด้วยวิธีสังเกตน้ำจืด “นักสืบสายน้ำ” ได้มีการประชุมกลุ่มชาวบ้าน เพื่อสอบถามสภาพปัญหาในชุมชน และการทำความเข้าใจในสถานการณ์ปัจจุบัน

สำหรับการจัดทำรายงานฉบับนี้ ได้นำข้อเสนอของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ผลการดำเนินงาน เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการพิจารณาประกอบกับการวางแผนการดำเนินงานครั้งต่อไป อนึ่ง โครงการฟื้นฟูธรรมชาติเพื่อชีวิตและลุ่มน้ำลำปะทาว ได้ระดมคนชาวบ้านทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมครั้งนี้ คณะครูและนักเรียนโรงเรียนบ้านตาตรินทอง โรงเรียนบ้านท่าทางเกวียน เจ้าหน้าที่มูลนิธิโลกสีเขียว มูลนิธิโกลด์คิมทองที่ช่วยจัดพิมพ์แผ่นพับโครงการคุณธรรมชัย โรงเรียนเรืองโรและทีมงานวิถีไทในการร่วมผลักดันแนวทางเลือกให้กับกลุ่มชาวบ้านด้วยการจัดทำนันทนันทิภาพสำหรับแจกจ่ายให้กับชาวบ้าน โรงงานน้ำตาลนิคมตรผลที่ร่วมบริจาคค่าน้ำตาลโมลาส และผู้ซึ่งเกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนช่วยผลักดันให้การดำเนินงานครั้งนี้ได้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยดีทุกประการ

โครงการฟื้นฟูธรรมชาติเพื่อชีวิตและลุ่มน้ำลำปะทาว จังหวัดชัยภูมิ

1 เมษายน 2545

โครงการฟื้นฟูธรรมชาติ เพื่อชีวิตและลุ่มน้ำลำปะทาว (ธรรมชาติตรา ครั้งที่ 2)

หลักการและเหตุผล

เนื่องจากปัจจุบันสถานการณ์ทางด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติ กำลังประสบกับปัญหาการถูกรุกรานและทำลายอย่างหนัก ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า แหล่งน้ำ อากาศ ดินแผ่นดิน ฯลฯ จนมีสภาพเสื่อมโทรมก่อให้เกิดมลภาวะและผลกระทบต่อมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านปัจจัยอื่น แม้จะมีการรณรงค์เผยแพร่ให้ประชาชนได้รับรู้และตื่นตัวในปัญหา แต่ทว่าสภาพปัญหาต่าง ๆ กลับไม่ได้มีการลดน้อยลงแต่อย่างใด สาเหตุหลักประการหนึ่งที่ประชาชนไม่ใส่ใจตระหนักถึงความจำเป็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นั่นคือ มีทัศนคติผิดพลาดในการมองธรรมชาติสิ่งแวดล้อมให้อย่างห่างไกลจากชีวิตของตนเอง มีพฤติกรรมเชื่องช้าในความต้องการบริโภคทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย ไร้ขอบเขตและไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้นวิธีการแก้ไขพื้นฐานประการแรก คือ การให้ข้อมูลในการรับรู้และการศึกษาเรียนรู้ที่ถูกต้องแก่ประชาชน เพื่อสร้างความเข้าใจและทัศนคติการมองโลกอย่างสอดคล้องประสานกลมกลืนกับธรรมชาติ ก่อให้เกิดกิจกรรมที่หันมายุ่งกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดำรงอยู่ได้อย่างสมดุลและยั่งยืนสืบไป

ความเป็นมาของโครงการ

ในปัจจุบันบริเวณเทือกเขาภูแล่นคากำลังประสบปัญหาสิ่งแวดล้อมที่นับวันจะรุนแรงยิ่งขึ้นทุกที อาทิ การตัดไม้ทำลายป่า ปัญหาไฟป่า การชะล้างทำลายหน้าดิน ความสิ้นเปลืองของน้ำ และล่าสุดก็คือการใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างกว้างขวาง ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดมลภาวะทางน้ำแล้ว ยังเป็นเหตุให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บตามมา แม้ว่ามีสาเหตุหลายประการที่ทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว เช่น การเพิ่มประชากร ความจำกัดของทรัพยากร และความยากจน ฯลฯ แต่สาเหตุพื้นฐานนั้นอยู่ที่การขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง รวมไปถึงจิตสำนึกที่ขาดธรรม ทำให้สนใจแต่ประโยชน์เฉพาะหน้า และมุ่งแต่ประโยชน์ส่วนตนจนถึงประโยชน์ส่วนรวม ทัศนคติดังกล่าวยังนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ อีก อาทิ ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้คณะสงฆ์วัดภูเขาทองและวัดต่าง ๆ บนเทือกเขาภูแล่นคา พร้อมกับผู้นำชาวบ้านที่ห่วงใยในปัญหาสิ่งแวดล้อมจึงดำริที่จะจัดโครงการธรรมชาติเพื่อชีวิตและธรรมชาติ ลุ่มน้ำลำปะทาว ครั้งที่ 1 ขึ้น ในระหว่างวันที่ 11-17 ธันวาคม 2543 โดยจะให้มีการจาริกไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ที่อยู่ริมลำลำปะทาว ตั้งแต่บ้านตาหินทอง อ.ภูเขียว ไปจนถึงบ้านหัวหมากแดง อ.เมือง และสิ้นสุดที่บ้านท่ามะโไฟหวน อ.แก้งคร้อ โดยได้ตรวจสอบคุณภาพน้ำด้วยสัตว์เล็กน้ำจืดตามลำห้วย ในกิจกรรมนี้กลุ่มนักสวดมนต์ของโลกสีเขียว และได้มีการเทศนาแนะนำชาวบ้านให้หันคุณค่าและสิ่งแวดล้อม ร่วมกันรักษาป่าและลำปะทาว ขณะเดียวกันก็อบรมชาวบ้านให้ดำเนินถึงประโยชน์ส่วนรวม และมีธรรมเป็นที่ยึดเหนี่ยว รู้จักประหยัดอดออมและพึงพอใจในชีวิตที่เรียบง่าย อันจะเป็นพื้นฐานสำหรับเศรษฐกิจแบบพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงดำริเริ่มเป็นแบบอย่าง

ดังนั้น ในปี 2544 ทางคณะทำงานธรรมชาติฯ จึงได้จัดโครงการธรรมชาติเพื่อชีวิตและธรรมชาติ กลุ่มน้ำลำปะทาว ครั้งที่ 2 ในวันที่ 19-26 ธันวาคม 2544 โครงการประสานกับทุกฝ่าย พร้อมทั้งได้จัดให้มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในกิจกรรมนันทนสายน้ำ ให้กับครูและเด็กนักเรียนในเขตจังหวัดชัยภูมิ การศึกษาและสำรวจข้อมูลสภาพพื้นที่ ผลกระทบ ปัญหา อีกทั้งการนำเสนอแฟ้มกิจกรรมด้วยการเดินธรรมชาติเพื่อเดินชมวงศ์-เศษแแพร่เกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมธรรมชาติในพื้นที่ การนำเสนอข้อมูลกลุ่มน้ำลำปะทาวปี 2543 - 2544 และกระตุ้นจิตสำนึกให้กับคนในชุมชนในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติอย่างจริงจังต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อการเผยแพร่ข้อมูลสถานการณ์กลุ่มน้ำลำปะทาว ปี 2543-2544 ในสร้างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและสร้างเข้าใจถึงคุณค่าความสำคัญ พร้อมรณรงค์เกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาชีวิต ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ในเขตกลุ่มน้ำลำปะทาวตอนบน
2. เพื่อเปิดเวทีในการนำเสนอสภาพปัญหาผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติของป่าไม้ สัตว์ป่า ผืนดิน ดินน้ำ ลำธาร ธารน้ำบาดาล-สารเคมี ขยะพิษภัย(ยาบ้า) ความขัดแย้งความรุนแรงของสังคม สถานการณ์สิ่งแวดล้อมพื้นที่ต่อวิถีชีวิตของคนท้องถิ่นบนเทือกเขาภูแล่นกลายในปัจจุบัน
3. เพื่อการปกป้องฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและการหาแนวทางในการแก้ไขสถานการณ์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น บนเทือกเขาภูแล่นกลาย พื้นที่ต้นน้ำเขตพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ

กลุ่มเป้าหมาย

 ชาวบ้านและผู้นำชุมชน	จำนวน 40 หมู่บ้าน
 พระภิกษุสงฆ์	จำนวน 30 รูป
 คณะครู-นักเรียน และกลุ่มเยาวชน ในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ	จำนวน 30 โรงเรียน
 สมาชิก-คณะกรรมการสภาองค์กรการบริหารส่วนตำบล	จำนวน 5 ตำบล
 เจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการอื่นๆ	จำนวน 5 ตำบล
 องค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่และนักวิชาการ	
 กลุ่มคนที่สนใจทั่วไป	

กิจกรรม

1. ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลชุมชนและการติดต่องานในพื้นที่

เป้าหมาย

๘ เพื่อนำเสนอรายงานสรุปผลกิจกรรมธรรมยาตรา ครั้งที่ 1 เมื่อ ปี 2543 ตลอดจนการนำเสนอข้อมูลและสถานการณ์ผลกระทบ สภาพของปัญหาที่เกี่ยวข้องคือชีวิตและสิ่งแวดล้อมน้ำสำหรับชาว ให้กับชาวบ้าน เด็ก เยาวชน และผู้ใช้ประโยชน์ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำลำปะทาว ได้ตระหนักต่อคุณค่าความสำคัญของแหล่งน้ำ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและพื้นที่ป่าต้นน้ำลำปะทาว

ข้อมูลพื้นที่และชุมชน

เทือกเขาภูโค้งหรือภูแล่นคา เป็นเทือกเขาขนาดใหญ่ที่ส่วนหนึ่งของแนวเทือกเขาเพชรบูรณ์ ครอบคลุมในเขตอำเภอแก่งคร้อ อำเภอภูเขียว อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอหนองบัวแดงและอำเภอเมือง ติดต่อกับแนวเขตอุทยานแห่งชาติภูแล่นคาและอุทยานแห่งชาติผาแดงอินทามิ น้ำตกตาดโตนที่ลือชื่อและเป็นแหล่งน้ำสายสำคัญของคนชัยภูมิ เทือกเขาแห่งนี้มีลักษณะลาดชันสลับกับเนินเขา ซึ่งในปีพ.ศ.2492 บริเวณผืนป่าแห่งนี้ได้ถูกกำหนดเป็นพื้นที่สัมปทานของบริษัทชัยภูมิค้าไม้ จำกัด ปัจจุบันมีชุมชนน้อยใหญ่อาศัยอยู่บนภูเทือกเขาแห่งนี้ ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เคยได้รับจ้างกับบริษัทสัมปทาน เมื่อปี 2514 ได้เข้าหักร้างทางพงและเผ่าป่าเพื่อจับจองพื้นที่ทำกิน พร้อมทั้งมีการตั้งถิ่นฐานเป็นชุมชนขึ้น จำนวน 40 หมู่บ้าน 5 ตำบล สำนักสงฆ์และวัด จำนวน 31 วัด โรงเรียน 19 โรงเรียน

ปัจจุบันยังคงหลงเหลือบริเวณพื้นที่ป่าเป็นหย่อม และตามบริเวณรอบ ๆ เทือกเขาซึ่งเป็นหน้าผาสูงชัน มีสภาพเป็นป่าเบญจพรรณผสมป่าเต็งรัง นอกจากนั้นบนเทือกเขายังมีป่าดิบที่มีสภาพค่อนข้างสมบูรณ์ ซึ่งหลงเหลือจากการต่อสู้ของชาวบ้านและกลุ่มพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ผืนป่าให้คงไว้ คือ บริเวณป่าภูหลงอยู่ในเขตท้องที่อำเภอภูเขียว มีเนื้อที่กว่า 3,500 ไร่ อันเป็นแหล่งต้นน้ำลำปะทาว ปัจจุบันมีวัดป่ามหาวันและชาวบ้านดาดรินทองร่วมกันดูแล ป่าภูกลาง อยู่ในเขตท้องที่บ้านท่าทางเกวียน ตำบลท่ามะพะไพยวนมีเนื้อที่กว่า 1,000 ไร่ โดยมีชาวบ้านท่าทางเกวียนและบ้านท่าเว่อร่วมกันดูแล และวัดป่าสุคโคด มีเนื้อที่ประมาณ 500 ไร่ และป่าภูคี ซึ่งเป็นป่าดิบเขา มีเนื้อที่ประมาณ 2,000 ไร่ โดยมีโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติของกาบริโตรเลียมแห่งประเทศไทย(ปตท) ดูแลรับผิดชอบตั้งแต่ปี 2537

แต่ก็ยังคงประสบกับปัญหาการลักลอบไล่สัตว์-ตัดไม้ในป่าอยู่เรื่อย ๆ โดยชาวบ้านรอบ ๆ พื้นที่ และชาวบ้านในเขตพื้นที่ตำบลปึกลี้ ฯ ขึ้นเขา โดยชาวบ้านส่วนใหญ่ทำการเกษตรแบบพืชไร่หรือปลูกพืชเศรษฐกิจ(ข้าวโพด มันสำปะหลัง อ้อย ยูคาลิปตัส ฯลฯ) ซึ่งจะต้องมีการไถพรวนพื้นที่เพื่อเพาะปลูก และมีการจุดไฟเผาไร่หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตทุกปีของชาวบ้าน แต่เนื่องจากเป็นพื้นที่ลาดเขาสูงชัน จึงเกิดการชะล้างหน้าดินสูงและสภาพปัญหาไฟไหม้ป่าทุกปี ก่อผลกระทบทางด้านความแห้งแล้งตามมา

รูปแบบวิธีผล

๖ มีการจัดประชุมคณะกรรมการผู้ดำเนินงานโครงการและผู้นำชุมชน เพื่อประเมินผลกิจกรรมและวางแผนงานในการดำเนินงานโครงการ (ระยะเวลาครั้งที่ 2) ปี 2544 จำนวน 3 ครั้ง

- เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2544 ณ วัดป่าหวายน(ภูทอง) มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 8 คน ประชุมเกี่ยวกับสรุปผลการดำเนินงานรวบรวมหา ครั้งที่ 1 กำหนดทิศทางและรูปแบบแผนงานดำเนินงานและการจัดทำงบประมาณในการสนับสนุน
- เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2544 ณ วัดป่าตะเคียว บ้านใหม่ไทยเจริญ อ.แก่งศรีภูมิ มีผู้เข้าร่วมประชุม 12 คน เพื่อชี้แจงให้กับผู้นำชุมชนและพระที่อยู่ในพื้นที่ได้รับทราบกิจกรรม
- เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2544 ณ ชมรมเด็กรักนก ท่ามะไฟหวาน อ.แก่งศรีภูมิ มีผู้เข้าร่วม 14 คน เพื่อรายงานผลความคืบหน้าของงานติดต่อประสานงานในพื้นที่ การกำหนดกิจกรรมเส้นทาง และจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม

๗ ขึ้นหนังสือโครงการเพื่อเชิญให้เข้าร่วมกิจกรรมและเป็นคณะกรรมการจัดงาน ในเขตพื้นที่เป้าหมาย ในช่วงระหว่างวันที่ 20-31 ตุลาคม 2544

- ให้กับชาวบ้านและผู้มีอำนาจ จำนวน 40 หมู่บ้าน
- ให้กับวัดบนเทือกเขาภูแล่นคา จำนวน 31 วัด
- คณะครู-นักเรียน และกลุ่มเยาวชน ในพื้นที่บนเทือกเขาภูแล่นคา จำนวน 19 โรงเรียน
- สมาชิก-คณะกรรมการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 5 ตำบล
- เจ้าหน้าที่หน่วยงานสาธารณสุข จำนวน 5 ตำบล

- ส่วนราชการ ในเขตพื้นที่อำเภอแก้งคร้อและเขตจังหวัดชัยภูมิ ถึง

ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิ แคนนาเค้งคร้อ
 สถานีตำรวจภูธรจังหวัดชัยภูมิ และสถานีตำรวจภูธรอำเภอแก้งคร้อ
 สำนักงานป่าไม้จังหวัดชัยภูมิ
 สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดชัยภูมิ
 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอแก้งคร้อ
 โรงพยาบาลชัยภูมิและโรงพยาบาลอำเภอแก้งคร้อ
 อุทยานแห่งชาติโคโคโน
 หน่วยจัดการต้นน้ำป่าเขาหลวง

๘) สำรวจเส้นทางและพื้นที่

- กำหนดเส้นทางเดินเท้าในกิจกรรมเดินธรรมยาตรา 19-26 ธันวาคม 2544 ซึ่งเป็นทางถนนรุก
 รั้ง ระยะทางจากวัดป่ามหาวัน(ภูหลวง) ผ่านทางบ้านลาดมึกหนาม ถึง บ้านหินหนับ ประมาณ
 50 กิโลเมตร และเป็นถนนลาดยางระยะทางจากบ้านหินหนับ ถึงวัดภูเขาทอง บ้านท่ามะไฟ
 หวาน ประมาณ 37 กิโลเมตร
- ชุดคู่มือเกี่ยวกับสถานการณ์ของชุมชนในเส้นทางที่ต้องผ่าน จำนวน 31 หมู่บ้าน

งบประมาณค่าใช้จ่ายในกิจกรรม

• ค่าอาหารในการประชุม 3 ครั้ง	จำนวน	3,000 บาท
• ค่าอุปกรณ์เครื่องเขียน	จำนวน	502 บาท
• ค่าอาหารและเบี้ยเลี้ยงในการติดต่อประสานงาน	จำนวน	2,500 บาท
• ค่าน้ำมันรถ 200 บาทต่อวัน	จำนวน	2,000 บาท
• ค่าเช่าเหมารถ จำนวน 10 วัน	จำนวน	3,000 บาท
• ค่าเช่าเอกสาร	จำนวน	2,505 บาท
• ค่าจัดตั้งเอกสาร-ธรรมเขียน	จำนวน	1,020 บาท
• ค่าจัดซื้อวิดีโอ SONY 1 เครื่องพร้อมอุปกรณ์	จำนวน	32,565 บาท

๒. ประชาสัมพันธ์

เป้าหมาย

- ๙ เพื่อนำเสนอรายงานสรุปผลกิจกรรมธรรมชาติครั้งที่ ๑ เมื่อ ปี 2543 ตลอดจนการนำเสนอข้อมูลและสถานการณ์ผลกระทบ สภาพของปัญหาที่เกี่ยวข้องต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อมลุ่มน้ำลำปะทาว ให้กับชาวบ้าน เด็ก เยาวชน และผู้เข้าร่วมโครงการในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำลำปะทาวให้ตระหนักถึงความสำคัญของการพึ่งพาตนเองและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและพื้นที่ป่าต้นน้ำลำปะทาว

รูปแบบเนื้อหา

- ๘ การจัดทำบอร์ดนิทรรศการ จำนวน 12 บอร์ด เกี่ยวกับกิจกรรมธรรมชาติปี 2543 กิจกรรมนักสืบสายน้ำ นกเขาสอง สูงค่า และการทำน้ำหมักชีวภาพพร้อมกับเทคนิควิธีการทำ
 - ๘ การจัดทำไถ่ดินนิคมศึกษา จำนวน ๘ ไถ่ 80 ภาพ ความยาว 35 นาที เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับสุขภาพคนในท้องถิ่น และสถานการณ์ในปัจจุบัน และกิจกรรมโครงการธรรมชาติเพื่อชีวิตและลุ่มน้ำลำปะทาว
 - ๘ การเขียนและคิดป้ายคำขวัญชวนเข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละหมู่บ้าน จำนวน 21 พื้น
 - ๘ การจัดทำแผนที่ เพื่อแสดงพื้นที่ป่าไม้และลุ่มน้ำลำปะทาว พร้อมทั้งผลการประเมินคุณภาพน้ำลำปะทาว ปี 2543-44 โดยการวาดภาพจากแผนที่กรมทหาร 1:50000 ลงในผืนผ้าขึ้นสี ในมาตรา 1:25000
 - ๘ การจัดชุดวงจรเคลื่อนที่ เพื่อแนะนำโครงการและนำเสนอสถานการณ์ปัญหาในปัจจุบัน จำนวน 14 ครั้ง ด้วยการเดินบอกเล่าตามบ้านและบันทึกผู้ร่วมสนทนาเพื่อนำไปจัดฉายในภาคค่ำ เป็นการสร้างแรงบันดาลใจของชาวบ้าน สำหรับภาคค่ำจัดฉายวิดีโอสารคดีช้าง ไถ่ดินนิคมศึกษาธรรมชาติปี 2544 โดยจะมีพระซึ่งเป็นผู้นำทางศาสนาได้พูดคุยทำความเข้าใจกับชาวบ้านและเชิญชวนร่วมทำบุญแบบใหม่ด้วยการเดินรณรงค์เพื่อฟื้นฟูชีวิตลุ่มน้ำลำปะทาว โดยเริ่มตั้งแต่เวลา 16:00 - 21:00 น.
- บ้านหัวหมากแดง ค.ท่าหินโงม เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2544 ที่ทำการบ้านถ่าน มีผู้เข้าร่วมประมาณ 35 คน
 - บ้านหินหมื่น ค.ท่าหินโงม เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2544 ที่ทำการบ้านผู้ใหญ่น้ำ มีผู้เข้าร่วมประมาณ 60 คน
 - หัวทรายทอง ค.เก่าอ่าจี้ เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2544 ที่วัด มีผู้เข้าร่วมประมาณ 70 คน
 - บ้านท่าหินโงม ค.ท่าหินโงม เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2544 ที่ทำการบ้านผู้ใหญ่น้ำ มีผู้เข้าร่วมประมาณ 30 คน
 - บ้านหัวผักกาด เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2544 ที่วัดบ้านหัวผักกาด

- มีผู้เข้าร่วมประมาณ 80 คน
- บ้านดั่งวังสามแสน เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2544 ที่ทำการบ้านผู้ใหญ่น้ำ
มีผู้เข้าร่วมประมาณ 85 คน
- บ้านลาดคึกคักหนาม เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2544 ที่วัดลาดคึกคักหนาม
มีผู้เข้าร่วมประมาณ 60 คน
- บ้านท่าคอก เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2544 ที่ศาลากลางหมู่บ้าน
มีผู้เข้าร่วมประมาณ 65 คน
- บ้านพาพริ่นทอง เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2544 ที่ศาลากลางหมู่บ้าน
มีผู้เข้าร่วมประมาณ 25 คน
- บ้านท่าเรือโบน เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2544 ที่วัดท่าเรือโบน
มีผู้เข้าร่วมประมาณ 20 คน
- บ้านท่าทางเจริญ เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2544 ที่ศาลากลางหมู่บ้าน
มีผู้เข้าร่วมประมาณ 80 คน
- บ้านใหม่ไทยเจริญ เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2544 ที่วัดป่าสุคะโต
มีผู้เข้าร่วมประมาณ 20 คน
- บ้านอากา เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2544 ที่ทำการบ้านผู้ใหญ่
มีผู้เข้าร่วมประมาณ 65 คน
- บ้านหนองแวง เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2544 ที่วัดบ้านหนองแวง
มีผู้เข้าร่วมประมาณ 45 คน

๘ การเขียนข่าวสือเอสเพื่อคัดตั้งประชาสัมพันธ์โครงการ จำนวน 2 จุด คือ ทางขึ้นเขาภูแล่นตาทางด้านอำเภอ
แก่งคร้อ และทางด้านอุทยานแห่งชาติผาแดง

งบประมาณค่าใช้จ่ายในกิจกรรม

• ค่าอาหารและเบี้ยเลี้ยง จำนวน 14 ครั้ง	จำนวน	8,400 บาท
• ค่าจ้างเขียนข่าว-คัดตั้ง	จำนวน	1,500 บาท
• ค่าอาหารจัดทำป้าย	จำนวน	2,200 บาท
• ค่าน้ำมันรถ 200 บาทต่อวัน	จำนวน	2,800 บาท
• ค่าเช่ารถบรรทุก 500 บาทต่อวัน	จำนวน	7,000 บาท
• ค่าอุปกรณ์เครื่องมือ-ไม้-ค้ำ	จำนวน	8,982 บาท
• ค่าจัดซื้ออุปกรณ์ไฟฟ้า	จำนวน	1,244 บาท
• ค่าอุปกรณ์เครื่องเขียน-สี-ฟุ้งกัน	จำนวน	5,681 บาท
• ค่าจัดทำสื่อเอกสาร	จำนวน	1,500 บาท
• ค่าพิมพ์-ล้างอัดรูป	จำนวน	3,464 บาท

3. การจัดฝึกอบรมการประเมินคุณภาพน้ำด้วยสัตว์เด็คน้ำจืด ให้กับครูและนักเรียน

วัตถุประสงค์

- ❖ เพื่อเผยแพร่กิจกรรมการประเมินตรวจสอบคุณภาพน้ำด้วยสัตว์เด็คน้ำจืด ให้กับกลุ่มครู-นักเรียน
- ❖ เพื่อการฝึกอบรมการใช้คู่มือและอุปกรณ์ในการจำแนกสัตว์เด็คน้ำจืด
- ❖ เพื่อการพัฒนาส่งเสริมศักยภาพบทบาทของครู-เด็คนักเรียน ในการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม ต่อไป
- ❖ เพื่อการสร้างโอกาสทางการศึกษา ในการนำไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนต่อไป
- ❖ เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนแนวทางในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม แหล่งน้ำ บนเทือกเขาภูแล่นตา

รูปแบบเนื้อหา

- ๘ การประสานงานและประชุมกลุ่มครูเป้าหมายเพื่อรับทราบเป้าหมายของโครงการ เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2544 ได้มีการประชุมพูดคุยเกี่ยวกับสถานการณ์น้ำและสิ่งแวดล้อม โดยพระไพศาล วิสาโล ให้กับกลุ่มครูจำนวน 55 คน จาก 52 โรงเรียนในเขตจังหวัดชัยภูมิ ณ ศูนย์ศึกษาสิ่งแวดล้อมจังหวัดชัยภูมิ โรงเรียนสตรีชัยภูมิ เป็นการร่วมแลกเปลี่ยนวิเคราะห์ปัญหาสิ่งแวดล้อม และการปรึกษาก่อนการฝึกอบรมการประเมินคุณภาพน้ำด้วยสัตว์เด็คน้ำจืด “นักสืบสายน้ำ” พร้อมทั้งการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับธรรมชาติและนักสืบสายน้ำ มีกลุ่มครูเสนอเข้าร่วมโครงการจำนวน 46 โรงเรียน
- ๙ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การประเมินคุณภาพน้ำด้วยสัตว์เด็คน้ำจืด
 - ครั้งที่ 1 ในระหว่างวันที่ 14-17 พฤศจิกายน 2544 ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดภูเขทอง บ้านท่ามะไฟหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ และลงปฏิบัติในการสำรวจประเมินคุณภาพน้ำที่ลำห้วยตึกหนาม หมู่บ้านลาดตึกหนาม ต.ชัยสิทธิ์ อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ เป็นกลุ่มครูจำนวน 11 คน จาก 6 โรงเรียน พระสงฆ์ 1 รูป แม่ชี 1 รูป จากวัดป่ามหาวัน บ้านลาดรัตนทอง และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 1 คน
 - ครั้งที่ 2 ในระหว่างวันที่ 20-23 พฤศจิกายน 2544 วัดป่าสุคะโต บ้านใหม่ไทยเจริญ ต.ท่ามะไฟหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ และการลงปฏิบัติศึกษาประเมินคุณภาพน้ำในลำน้ำลำปะทาว (น้ำตกสาวเอะ) โรงเรียนบ้านกุลไจ้คงสวรรค์ ต.ท่ามะไฟหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ มีกลุ่มเด็คนักเรียนที่เข้าร่วม จำนวน 36 คน จาก 11 โรงเรียน

งบประมาณค่าใช้จ่ายในกิจกรรม

• ค่าอาหาร	จำนวน	17,708 บาท
• คอยแทนวิทยากรและอาสาสมัคร	จำนวน	9,000 บาท
• ค่าน้ำมันรถ	จำนวน	2,430 บาท
• ค่าเช่าเหมารถ 500 บาทต่อวัน	จำนวน	3,000 บาท
• ค่าจัดซื้อคู่มือนักเรียนสายน้ำ	จำนวน 40 ชุด จำนวน	12,000 บาท
• ค่าอุปกรณ์เครื่องเขียน-สี-ฟูกัน	จำนวน	4,364 บาท
• ค่าฟิล์ม-ล้างอัดรูป	จำนวน	1,685 บาท
• ค่าจัดทำเอกสารและถ่ายเอกสาร	จำนวน	3,300 บาท
• ค่าโทรศัพท์	จำนวน	354 บาท
• ค่าคิดค่าประสานงาน-ธรรมเนียมไปรษณีย์	จำนวน	445 บาท

รายชื่อผู้เข้าร่วมอบรม จำนวน 50 คน

ชื่อโรงเรียน	จำนวน	ชื่อ-นามสกุล	ระดับชั้น
1. โรงเรียนเพชรวิทยาคาร	6	นางสาวจุฬารัตน์ โคนสูง	ม.4
		นางสาวสายฝน ปากเมอย	ม.4
		นางสาวเกษร มิ่งศิริ	ม.6
		นางสาววิภาพร บุญกุล	ม.4
		อาจารย์อังคณา ทองทอง	
		อาจารย์เครือวัลย์ เลี่ยมแหลม	
2. โรงเรียนพุทธะวิทยาคม	4	ด.ช.อุกักร ปานจิตรดี	ม.3
		ด.ช.มานิตย์ กุศลคุ้ม	ม.3
		ด.ช.พิพัฒน์ ภิญาญตม	ม.3
		อาจารย์วรพันธ์ วันทะไรย	
3. โรงเรียนคอนสวรรค์วิทยา	3	นางสาวนนทลี ศาตสนิท	ม.5
		นางสาวนิภาพร เกษชัยภูมิ	ม.5
		นางสาวเพ็ญพิศ เจริญภูมิ	ม.5

4. โรงเรียนสตรีวิทยุมณี	2	อาจารย์อังกว พงษ์ศรี	
		อาจารย์อณงค์ พงษ์นทียะ	
5. โรงเรียนจักรังวิทยาคาร	5	นายสายชล ศรีศักดิ์นอก	ม.4
		นางสาวพัชรีย์ ศิอุดม	ม.5
		เด็กหญิงอัจฉริยาภรณ์ วัคคาสาด	ม.3
		นายประเสริฐศักดิ์ ราชศรี	
		อาจารย์รณานัญ อินทรสมบัติ	
6. โรงเรียนหนองขามวิทยา	3	นายอำนาจ จินนทองทอง	ม.5
		นายวิโรจน์ สิทธิโคตร	ม.5
		นายราตรี บุตรตะเชียว	ม.5
7. โรงเรียนชัยภูมิภักดีชุมพล	7	นายทศพล เจริญภูมิ	ม.4
		นางสาวปิยะบุษ วิเชียรพันธุ์	ม.4
		นางสาวปวีณาดี ปลอตเปลี่ยน	ม.4
		นางสาวศุภกานต์ อ่อนวัย	ม.4
		นายอรรถพล เรืองศรี	ม.4
		อาจารย์ชัยวัฒน์ จำนั้ง	
		อาจารย์พรรัตน์ ภาษา	
8. โรงเรียนบ้านลาดผักหนาม	3	ค.ช.บุญเสริม พุทธะระสุ	ม.2
		ค.ช.ปรีญา เลขนอก	ป.5
		ค.ช.สมโชค เลขนอก	ม.2
9. โรงเรียนบ้านกุดโง้งคงสวรรค์	5	เด็กหญิงสมหมาย นาบุญะโน	ม.2
		เด็กหญิงศรีนวล เคนมา	ม.2
		เด็กหญิงสุพรรณิ เครือชาติ	ม.1
		เด็กหญิงวัฒนา ดวงโศคา	ม.1
		เด็กหญิงจำรอง ทองโคตร	ม.2

10.โรงเรียนบ้านห้วยผักหนาม	5	เด็กชายโกวิท มอญฤทธิ์	ป.4
		เด็กชายอดิศักดิ์ หนั่นนีน	ป.4
		เด็กชายสมศักดิ์ งอกศิริ	ป.4
		เด็กชายจรศักดิ์ มาลี	ป.4
		อาจารย์วิรุทธิ์ อัครนิภากร	
11.โรงเรียนห้วยค้ออนวิทยา	4	เด็กชายนิเวศ ม่วงเพชร	ม.1
		เด็กชายสุนทร ฤทธา	ม.1
		เด็กชายอลงกรณ์ ม่วงเพชร	ม.1
		อาจารย์สิทธิสาร ชัยชนะ	
12.เจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน จ.ชัยภูมิ	1	นายอนุรักษ์ ทรหม่อว	
13.ผู้สนใจทั่วไป	2	แม่ริกุลลาบ วัดป่ามหาวัน อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ	
		พระจิตติ วโร วัดป่ามหาวัน อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ	

4. การเดินทัวร์ชมรงค์เหยแพร่กิจกรรม“ธรรมชาติรอบรู้วิถีชีวิตและธรรมชาติอันน่าอัศจรรย์”

เป้าหมาย

เพื่อเผยแพร่สถานการณ์สิ่งแวดล้อมปัจจุบันและผลกระทบของเขตลุ่มน้ำลำปะทาว และประสานความร่วมมือระหว่างบุคคล กลุ่ม องค์กร พระสงฆ์ และชุมชนต่าง ๆ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับลุ่มน้ำลำปะทาว ในการกระตุ้นให้เกิดกระแสนการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติบนเทือกเขาภูแลนคา โดยได้ตระหนักต่อคุณค่าความสำคัญของลุ่มน้ำและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและพื้นที่ป่าต้นน้ำลำปะทาว

“พระไพศาล วิสาโท กล่าว : ธรรมชาติเป็นความพยายามเชื่อมการปฏิบัติธรรม ผสมผสานเข้ากับสิ่งแวดล้อม เน้นการปฏิบัติธรรมก่อนเดิน อีกทั้งการเดินทางธรรมชาติเพื่อธรรมะด้วยจิตที่ก้าวร้าวอย่างสงบมีเนกขา พร้อมทั้งการเดินทางเพื่อธรรมชาติ”

ช่วงระยะเวลา

ช่วงการดำเนินงานกิจกรรม 7 วัน ในช่วงวันที่ 28 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม 2544

รูปแบบ-เนื้อหากิจกรรม

- ศึกษา วิเคราะห์ผลกระทบของลุ่มน้ำลำปะทาวและวิถีชีวิตของชาวบ้าน ในกิจกรรมนักสืบสายน้ำ ด้วยการตรวจสอบคุณภาพน้ำจากการจำแนกสัตว์เล็กน้ำจืด จำนวน 6 จุด

จุดที่ 1 ได้สำรวจคุณภาพจุดต้นน้ำก่อนกิจกรรมเดินธรรมชาติ เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2544 และ วันที่ 16 ธันวาคม 2544 ณ บริเวณวัดป่ามหาวิน(ภูหลง) ผลการสำรวจคุณภาพน้ำคืออินไปทางดีมาก

จุดที่ 2 ที่ลำห้วยวังหิน ณ บ้านท่าเรือ เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2544 ผลสำรวจคุณภาพน้ำพบใช้ก่อนข้างคิมเนวโน้มที่จะโยนในอนาคต

ต้นไม้ปัญหา หมู่บ้านท่าเรือ เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2544 ลำห้วยวังหิน

สาเหตุที่คิดว่าเป็นผลกระทบ.....

ทำไม

คุณภาพน้ำใกล้เสีย

เพราะว่า

ใช้สารเคมีมาก

ปริมาณน้ำน้อย (ช่วงฤดูแล้ง)

มาจากอะไร

ยาฆ่าหญ้า

ผงซักฟอก

ยาเบื่อปลา

ป่าถูกทำลาย

ลำน้ำตื้น(ตะกอน)

วิธีใด

ฉีด ล้างอุปกรณ์

ซักล้าง

เพลงไม่ในลำน้ำ

เผาป่า

ตัดไม้

แผนการชะล้างหน้าดิน

จุดที่ 3 ลำห้วยลำปะทาว ณ บริเวณบ้านท่าทางกว๊าน เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2544 และวันที่ 20 ธันวาคม 2544 ผลสำรวจคุณภาพน้ำเพื่อใช้ก่อนทิ้งไปบนทางไม่มีดินเหนียวใต้น้ำที่แอ้นอนาคค ได้มีการนำผลสำรวจน้ำเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2543 มาเปรียบเทียบกับและพูดคุยกับชาวบ้านเกี่ยวกับการแก้ไขผลกระทบ สร้างความตระหนักเกี่ยวกับลำน้ำลำปะทาวมากขึ้น แม้ชาวบ้านจะแก้ไขให้ลำน้ำดีขึ้นกว่าเดิมไม่ได้ แต่ก็ได้พยายามลดการใช้สารเคมี และการนำสิ่งของต่าง ๆ ไปในน้ำ

จุดที่ 4 ลำห้วยลำปะทาว(น้ำตกสาวเอะ) และบริเวณสะพานข้ามลำน้ำ บ้านกุดโง้งและบ้านใหม่ ไทเจริญ เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2544 วันที่ 6 กรกฎาคม 2544 และวันที่ 20 ธันวาคม 2544 ผลสำรวจคุณภาพน้ำเพื่อใช้ก่อนทิ้งไปบนทางที่เสีย โดยได้นำผลการสำรวจเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2543 มาวิเคราะห์ร่วม แต่เนื่องจากในภาคกลางคืนชาวบ้านมาร่วมกิจกรรมน้อย จึงได้แต่เพียงสอบถามเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในลำน้ำ ซึ่งส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าน้ำนั้นจะเสียเพราะมีการใช้สารเคมีจำนวนมากจากไร่อ้อย และสาเหตุผลกระทบคล้ายคลึงกับหมู่บ้านท่าเว่อ

จุดที่ 5 ที่ลำห้วยลาดคักหนาม บริเวณวัดบ้านลาดคักหนาม เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2544 และวันที่ 21 ธันวาคม 2544 ผลสำรวจคุณภาพน้ำเพื่อใช้ก่อนทิ้งไปบนทางไม่มีดินเหนียวใต้น้ำที่แอ้นอนาคค โดยได้นำผลการสำรวจน้ำเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2543 มาวิเคราะห์ร่วมกับชาวบ้าน และสาเหตุผลกระทบคล้ายคลึงกับหมู่บ้านท่าเว่อ มีเพิ่มในเรื่องของปริมาณคนในชุมชนเพิ่มขึ้น มีการทิ้งขยะ มีการนำขยะมาเกี่ยวกับการแก้ไขในปี 2543 มาพูดคุย ชาวบ้านได้บอกว่าการนำขยะมาทิ้งที่ลำน้ำนั้นได้หายไป ในส่วนของการทิ้งขยะมีอยู่มากเช่นเคย การแก้ไขในปี 2544 จะมีการสร้างถังขยะตามบ้านเรือน ให้บ้านเรือนในชุมชนแต่ละหลังช่วยกันกำจัดด้วยการเผา และการแก้ไขเกี่ยวกับการใช้สารเคมี จะมีการนำผลการใช้น้ำที่มักชีวภาพมาบอกต่อเพื่อนบ้านในการเป็นทางเลือกของการลดค่าใช้จ่าย และการลดปัญหาผลกระทบต่อลำน้ำ

จุดที่ 6 ที่ลำห้วยคักหนาม บริเวณฟาร์มไก่ บ้านห้วยคักหนาม เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2544 ผลสำรวจคุณภาพน้ำเพื่อใช้ก่อนทิ้งไปบนทางไม่มีดินเหนียวใต้น้ำที่แอ้นอนาคค จากกิจกรรมครั้งนี้ปัญหาสาเหตุผลกระทบคล้ายคลึงกับหมู่บ้านท่าเว่อ แต่ชาวบ้านบอกว่าสาเหตุหลักน่าจะเกิดจากการทำฟาร์มไก่มีการใช้ยามาก มีชาวบ้านได้ให้ข้อคิดเห็นว่าได้นำเกลือ-ซีลีจากฟาร์มไปใช้ในไร่-สวน ทำให้เกิดอาการแห้งตามตัวมาก แต่เนื่องจากฟาร์มไก่ส่วนใหญ่เป็นของนายทุนในจังหวัดชัยภูมิ(ข้างนอกชุมชน) อาจจะสร้างความขัดแย้งในการพูดคุยได้ หากต้องการนำปัญหามาพูดคุยแก้ไข แต่ในส่วนขอชาวบ้านได้พยายามลดการใช้สารเคมีในไร่สวน เพราะเนื่องจากต้นทุนแพง

นอกจากนี้ยังได้ตั้งสถานีตรวจสอบโดยกลุ่มสมาชิกชมรมเด็กรักนกเพื่อนำผลข้อมูลมาเปรียบเทียบ

- จัดเวทีแลกเปลี่ยนสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มน้ำลำปะทาว มีการแบ่งกลุ่มย่อย นำเสนอปัญหาในรูปแบบของต้นไม้ปัญหา โดยการเชื่อมโยงจากการประเมินด้วยกราฟคุณภาพน้ำที่สำรวจด้วยวิธีการนกกินสาหร่ายในภาคค่ำ ด้วยการนำผลการสำรวจนำมาสรุปร่วมกันและเปรียบเทียบกับคุณภาพน้ำในปี 2543 ซึ่งมีผู้เข้าร่วมไม่มากนัก ในแต่ละหมู่บ้านราว 15-30 คน โดยมีพระไพศาล วิสาโล เป็นผู้ดำเนินรายการทุกคืน
- การทำบุญตักบาตร และพิธีกรรมพิเศษเกี่ยวกับการสำรวจน้ำและสิ่งแวดล้อมบนเทือกเขา ในช่วงเช้า โดยพระไพศาล วิสาโลจะนำผลสรุปจากการร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนกับชาวบ้านมานำเสนอให้กับชาวบ้านฟังอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งจะมีผู้คนมาทำบุญกันมาก ในแต่ละหมู่บ้านราว 50-90 คน
- มีการแลกเปลี่ยนปัญหาทางด้านสังคม อาสาสมัครกับหมู่บ้านท่าหินโงมในช่วงกลางวัน และช่วงเช้าหลังจากร่วมกันทำบุญตักบาตรชาวบ้านและพระ ผู้ร่วมเดินธรรมยาตรา ได้ร่วมกันเก็บขยะชุมชน
- มีการแลกเปลี่ยนปัญหาทางด้านอาชีพ การทำกระชังปลาในเขื่อนลำปะทาว ที่หมู่บ้านท่ากอก ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่ติดและยื่นเข้าไปในเขื่อนลำปะทาว อันเกิดจากการสร้างเขื่อน มีการส่งเสริมการทำอาชีพกระชังปลาจำนวนมาก หลังจากมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนสภาพกลุ่มน้ำลำปะทาว คุณภาพน้ำ สารเคมี ชาวบ้านได้รับทราบข้อมูลมากยิ่งขึ้น และได้ตระหนักถึงผลกระทบของกลุ่มน้ำต่ออาชีพของการทำกระชังปลาเป็นอย่างมาก
- เผยแพร่กิจกรรม-ข้อมูลสู่สาธารณะ โดยการจัดเขียนป้ายผ้าตัวอักษรรณรงค์ จำนวน 13 ผืน การจัดทำเอกสารแผ่นพับ จำนวน 3,000 แผ่น การประสานคอยล์นำวารสารสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่นวารสารสามแสงอรุณ มูลนิธิโลกสีเขียวและสำนักพิมพ์สารคดี
- การเดินทางไกลด้วยเท้า การปฏิบัติธรรม การทำสมาธิและการรับฟังธรรมะกับการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน โดยมีการแบ่งกลุ่มรับผิดชอบงานในแต่ละวัน ในการสำรวจคุณภาพน้ำร่วมกับชาวบ้านให้แก่ผู้เข้าร่วมเดินเพื่อการทำงานเป็นทีมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ด้วยระยะทาง 87 กิโลเมตร 8 วัน 7 คืน (เพิ่มระยะทางขึ้นจากปี 2543 ระยะทาง 71 กิโลเมตร)
- นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอทางออกให้กับกลุ่มชาวบ้านในเรื่องของปัญหาค่าใช้จ่ายและลดการใช้สารเคมี ด้วยการจัดทำน้ำหมักชีวภาพ ที่ผ่านการหมักมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 เดือน จำนวน 400 ลิตร หรือกับการนำกากน้ำตาล(โมลาส) จำนวน 400 ลิตร แยกจ่ายให้กับชาวบ้านและการสาธิตการทำปุ๋ยหมัก"ปุ๋ยะจิ" ที่มีส่วนผสมของรำข้าว แกลบ ปุ๋ยคอกและน้ำหมักชีวภาพ ซึ่งดำเนินการสาธิตเฉพาะจุดที่พักค้างคืน จำนวน 7 จุด นำเงินโดยคุณฉัตรชัย โรจน์เรืองโร พร้อมทีมงานวิถีไท ครั้งนี้ได้รับความอนุเคราะห์กากน้ำตาลจากโรงงานน้ำตาลมิตรผล อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 800 ลิตร

ข้อตกลงร่วมกันในการปฏิบัติของผู้เข้าร่วมในแต่ละวัน

- 05:00 น. ตื่นนอน
 05:30 น. ทำวัตรเช้า
 06:30 น. เก็บสัมภาระเตรียมเดินทาง
 07:00 น. ชาวบ้านร่วมทำบุญตักบาตร "เทศนาธรรม"
 09:00 น. ออกเดิน มีเสียงสัญญาณทอง และก่อนเดินจะร่วมกันภาวนาแผ่เมตตา โดยยืนด้วยความสงบนิ่ง.....

*"ทุกอย่างก้าวในวันนี้ เราจะเดินด้วยความสงบ
 อย่างมีสติ เพื่อสันติสุขในใจเรา
 และเพื่อเปิดใจรับรู้ทุกขสภาวะ ของสรรพชีวิต
 ขอให้ทุกชีวิตเอื้อเพื่อเกื้อกูลกัน
 อยู่อย่างบรรสานสอดคล้อง ด้วยเมตตาต่อกัน....
 ขอให้ความบริสุทธิ์ผุดผ่อง
 จงคืนสู่ป่าไพร อย่างยั่งยืนยาวนานตลอดกาล."*

โดยมีชาวบ้านร่วมออกเดินธรรชาตรา และส่งขบวนของคณะธรรมาคารจากจุดที่พัก
 ค้างคืนไปยังจุดที่พักต่อไป

- 11:00 น. ชาวบ้านทำบุญเลี้ยงเพลพระ "เทศนาธรรม"
 13:00 น. ออกเดินไปยังหมู่บ้านเป้าหมาย โดยมีชาวบ้านร่วมเดินไปส่ง
 14:00 น. แบ่งกลุ่มย่อยทำกิจกรรมนักสืบสานน้ำกับชาวบ้าน
 16:30 น. พักก่อนตามอัตราชัย / ประชุมคณะทำงาน
 18:00 น. ทำวัตรเย็น
 19:00 น. กิจกรรมร่วมกับชาวบ้าน "สรุปผลการสำรวจน้ำ" ชมรมเด็กรักนก
 แบ่งกลุ่มย่อย "กิจกรรมค้นหาปัญหา/การแก้ไข" "พระไพศาล วิสาโล
 21:00 น. กิจกรรมภายใน
 21:15 น. สรุปงานประจำวัน/แบ่งหน้าที่ชี้แจงกำหนดการในวันรุ่งขึ้น
 21:45 น. นิ่งสมาธิ
 22:00 น. พักผ่อน

ความคาดหวังของผู้ร่วมเดิน

ประโยชน์ตน

- ศึกษา 1. วิถีชีวิตชาวบ้าน/วัฒนธรรมท้องถิ่น
- 2. รายละเอียดธรรมชาติ
- 3. ปฏิบัติธรรม
- แคมป์กิจกรรม
- สร้างจิตสำนึก
- หาประสบการณ์

ประโยชน์ของผู้อื่น

- ส่งเสริม-ผลักดันการอนุรักษ์
- หาทางออกให้กับปัญหาของชาวบ้าน
- ช่วยชาวบ้านรักษาธรรมชาติ
- ให้กำลังใจคนทำงาน
- หนุนเสริมธรรมชาติให้ต่อเนื่อง

ประโยชน์ของสังคม

- ให้ชาวบ้าน/เยาวชนได้มีส่วนร่วม
- ให้เกิดการร่วมมือกันระหว่างพระกับชาวบ้าน
- สร้างเครือข่ายพระ-ชาวบ้าน-เยาวชน
- ขยายขอบเขตของงานอนุรักษ์พื้นที่สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

กำหนดเส้นทางและจุดพัก

18 ธันวาคม 44

พักค้างคืน วัดป่ามหาวัน(ภูหลวง) บ้านศาลาครืนทอง
กิจกรรม ขึ้นเขาคำนวณและข้อตกลงร่วมกันของผู้เข้าร่วมเดิน

19 ธันวาคม 44

พักค้างคืนวัดบ้านท่าเว่อ
ระยะทางจากวัดป่ามหาวัน (ภูหลวง) บ้านศาลาครืนทอง ถึงวัดบ้านท่าเว่อใน (6 กิโลเมตร)
กิจกรรม นักสืบสายน้ำ สำรวจคุณภาพน้ำลำห้วยวังหิน (ช่วงบ่อ)

20 ธันวาคม 44

พักค้างคืน วัดป่าสุคะโต บ้านใหม่ไทยเจริญ
ระยะทางจากวัดบ้านท่าเว่อ(ใน) ถึงวัดป่าสุคะโต บ้านใหม่ไทยเจริญ (8 กิโลเมตร)
จุดพักค้างคืน ที่วัดบ้านท่าทางเกวียน
กิจกรรม รายงานสถานการณ์น้ำ 2543
สำรวจคุณภาพน้ำลำปะทาว บ้านท่าทางเกวียน(ช่วงเช้า) บ้านใหม่ไทยเจริญ (บ่อ)

21 ธันวาคม 44

พักค้างคืน วัดบ้านลาดผักหนาม
ระยะทางจากวัดสุคะโต ถึงวัดบ้านลาดผักหนาม (8 กิโลเมตร)
จุดพักค้างคืน ที่วัดภูเขาทอง บ้านท่ามะไฟหวาน
กิจกรรม รายงานสถานการณ์น้ำปี 2543 สำรวจคุณภาพน้ำลำห้วยลาดผักหนาม (ช่วงบ่อ)

22 ธันวาคม 44

พักค้างคืน วัดห้วยผักหนาม
ระยะทางจากวัดบ้านลาดผักหนาม ถึงวัดบ้านห้วยผักหนาม (10 กิโลเมตร)
จุดพักค้างคืน ที่วัดบ้านหนองแวง
กิจกรรม นักสืบสายน้ำ สำรวจคุณภาพน้ำลำห้วยผักหนาม (ช่วงบ่อ)

23 ธันวาคม 44

พักค้างคืน วัดป่าสันติธรรม..บ้านหินหมับ
ระยะทางจากวัดห้วยผักหนาม ถึง วัดป่าสันติธรรม บ้านหินหมับ (15 กิโลเมตร)
จุดพักค้างคืน ที่วัดบ้านดิงวังคำแคน
กิจกรรม แลกเปลี่ยนสถานการณ์ชุมชน

24 ธันวาคม 44

พักค้างคืน สถานีอนามัยบ้านท่าหินโงม
ระยะทางจากวัดป่าสันติธรรม ถึงสถานีอนามัย บ้านท่าหินโงม (9 กิโลเมตร)
จุดพักค้างคืน ที่วัดบ้านห้วยหมากแดง
กิจกรรม เวทีเสวนา-ชุมชนบนเทือกเขาภูแล่นคา กับปัญหาสุขภาพจิต

25 ธันวาคม 44

พักค้างคืน วัดบ้านท่ากอก

ระยะทางจากบ้านท่าหิมนิม ถึง วัดบ้านท่ากอก (11 กิโลเมตร)

จุดพักดินเพล ที่วัดบ้านแก้วทรายทอง

กิจกรรม เวทีเสวนา ชุมชนริมเขื่อนลำปะทาว กับอาชีพการทำกระดังงา

26 ธันวาคม 44

พักค้างคืน วัดเขาทอง บ้านท่ามะไฟหวาน

ระยะทางจากบ้านท่ากอก ถึง วัดเขาทอง (10 กิโลเมตร)

จุดพักดินเพล ที่วัดบ้านยางคำ

กิจกรรม สรุปการผลกรณกิจกรรมอาคาร/ประเมิน/ข้อเสนอแนะของการจัดกิจกรรมจากผู้ร่วมเดิน

****** ระยะทางทั้งสิ้น 87 กิโลเมตร จำนวน 32 หมู่บ้าน**

สรุปจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมตลอดปี ๒๕๒๕-๒๕๒๖ และร่วมเดินรณรงค์

• พระภิกษุ 20 รูป	• ชาวบ้านลาดรัตนทอง ประมาณ 32 คน
• สามเณร 2 รูป	• ชาวบ้านท่าม่วง ประมาณ 30 คน
• แม่ชี 1 รูป	• ชาวบ้านท่าทางเกวียน ประมาณ 30 คน
• ชาวต่างประเทศ 10 คน	• ชาวบ้านใหม่ไทยเจริญ ประมาณ 50 คน
• เด็ก ๆ โรงเรียนบ้านลาดรัตนทอง ประมาณ 40 คน	• ชาวบ้านท่ามะไฟหวาน ประมาณ 40 คน
• เด็ก ๆ โรงเรียนท่าทางเกวียน ประมาณ 60 คน	• ชาวบ้านลาดหลักหนาม ประมาณ 100 คน
• เด็ก ๆ โครงการบ้านสวนเด็ก จำนวน 7 คน	• ชาวบ้านหนองกงยาง ประมาณ 55 คน
• เด็ก ๆ ชมรมเด็กรักนก จำนวน 20 คน	• ชาวบ้านห้วยผักหนาม ประมาณ 50 คน
• ผู้ที่สนใจและร่วมสังเกตการณ์ 12 คน	• ชาวบ้านสี่วังคำเคบ ประมาณ 65 คน
• ชาวบ้านห้วยทรายทอง จำนวน 40 คน	• ชาวบ้านหินหนับ ประมาณ 50 คน
• ชาวบ้านท่ากอก จำนวน 80 คน	• ชาวบ้านห้วยหมากแดง ประมาณ 60 คน
	• ชาวบ้านท่าหินโงน ประมาณ 50 คน
	• ชาวบ้านยางคัง ประมาณ 100 คน

นอกจากนี้ยังมีคณะชาวบ้านและเด็กนักเรียนในพื้นที่ได้เข้าร่วมขบวนในการต้อนรับและส่งต่อพระธรรมาจารย์ ตลอดเส้นทาง

5.1 การประเมินผลผู้ร่วมเดิน จำนวน 39 คน

กิจกรรม Activities					
กิจกรรมการเดินแถว WALK					
⑤ รูปแบบ FORM OF PROLESSION	5	25	7	2	
⑤ กฎ กติกา RULES	10	21	8		
⑤ ระยะทาง-เส้นทาง ROUTE - DISTANCE	13	22	4		
⑤ ประสบการณ์ที่ได้ EXPERIENCE	15	15	5		
⑤ ระยะเวลา DURATION	9	22	5	2	
ข้อคิดเห็น-เสนอแนะ SUGGESTION					
ควรมีเวลาทำกิจกรรมให้มากขึ้น ซึ่งในหมู่บ้านที่ผ่านบางแห่งไม่ได้ร่วมทำกิจกรรมกับคณะ					
การใช้เสียงของผู้ควบคุมขบวน บางช่วงรบกวนผู้เดิน การพูดเตือนเรื่องความรู้สึกลดควรใช้เสียงนุ่มนวล					
อยากได้แนวร่วมที่เป็นนักเรียน ควรประสานกับครูให้จัดเด็กนักเรียนร่วมเดิน เพราะเด็กคือกำลังสำคัญในอนาคต					
รูปแบบการเดินธรรมาดชา เริ่มลงตัวดีแล้วในวันหลัง ๆ					
การปรับเปลี่ยนหน้าที่ในแต่ละวันทำให้แต่ละคนได้ฝึกงาน เรียนรู้ ได้พัฒนาตัวเองมากขึ้น					
พอใจที่ผู้คุมขบวน มีการฝึกเตือนทำให้ระลึกกลับมาได้ เพราะมักจะเพลินไปกับทิวทัศน์และชุมชน					
การกำหนดระยะทางการเดินในช่วงเช้ามากเกินไป บางครั้งพิธีกรรมก่อนหน้ามีทิศทางพาเข้าวัดเดินไป ทำให้อึดอัดและเหนื่อย เหนือ หรือเปลี่ยนเส้นทาง เพื่อให้ทันเวลาขึ้นเพล ขอแนะนำให้กำหนดระยะทางประมาณ 3-5 กิโลเมตร					
อยากให้ลองเพิ่มเส้นทางขึ้นอีก					
การกำหนดน่าจะมีระยะเวลามากกว่านี้ 4 คน					
ระยะทางควรทำให้ชัดเจน และควรประเมินให้พอดีกับระยะเวลาในการเดิน					
การประชาสัมพันธ์ระหว่างผ่านหมู่บ้านให้มากกว่านี้					
ได้ประสบการณ์มาก					
มีการพูดคุยระหว่างเดินในขบวน อยากให้อึดใจเวก					
Maybe the children could make costumes to wear hat or something in the theme of the issues ..water					

กิจกรรมภายใน ACTIVITIES AMONG THE WALKERS					
⊕ การท้าวใจ COWANTING	16	18	4	1	
⊕ การภาวนา MEDITATION	10	24	5		
⊕ กิจกรรมกลุ่ม-การแลกเปลี่ยน GROUP PROCESS	3	13	20	3	
⊕ การสร้างมิตรไมตรี-เชื้อต่อการเรียนรู้ ATMOSPHERE CONDUCIVE TO FRIENDSHIP & LEARNING	13	16	9		
⊕ ระยะเวลา DURATION	5	13	14	6	

ข้อคิดเห็น-เสนอแนะ SUGGESTION

อยากใช้เวลาในการแลกเปลี่ยนในกลุ่มให้มากขึ้น ในเรื่องความรู้ทั่วไป และสิ่งแวดล้อม ซึ่งสมาชิกบางคนอาจจะไม่มีความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อมมากนัก จำนวน 4 ราย

กิจกรรมภายในไม่หลากหลาย เทคนิคเดียวตลอด

น่าจะใช้เวลาทำกิจกรรมภายในให้มาก

ถ้ามีกิจกรรมภายในทุกวันจะทำให้สนิทสนมกันเร็วขึ้น อาจจะเน้นช่วงแรก ๆ ของการเดินทาง ละลายพฤติกรรม 2 คน

น่าจะมีความเชื่อมความสัมพันธ์กัน

การทำความรู้จักกันน้อยไป ควรจะเพิ่มเวลาหลังจากท้าวใจเข้า

ควรให้มีการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ร่วมเดินด้วย เช่นเชิงวิทยากร หรือมีวีดีโอให้ดู

ผู้ที่ทรงพลังให้ผู้อื่นอนุรักษ์ธรรมชาติ ตัวเองก็ควรอนุรักษ์ธรรมชาติให้เขาเห็นด้วย

มีการจับกลุ่มกันเองมากเกินไป

บางกิจกรรมยืดไป เช่น ระหว่างเสวนาสรุผล

I'm would be interesting to have different activities

การภาวนาน่าจะมีระยะเวลามากกว่านี้

องค์ประกอบในการเรียนรู้ยังไม่ดีพอ

กิจกรรมภายในไม่ค่อยได้เท่าที่ควร น่าจะมีการพูดคุยวางแผนกิจกรรมไว้ด้วย

กิจกรรมภายนอก ACTIVITIES WITH VILLAGERS					
⊕ การประชาสัมพันธ์ชาวบ้าน INFORMATION FOR VILLAGERS	3	20	11	5	
⊕ ตัวบ่งชี้น้ำจืด BIOMONITOR	9	19	9		
⊕ ต้นไม้ปัญหา-การวิเคราะห์ PROBLEM ANALYSIS	6	15	12	1	1
⊕ สถานที่พัก ACCOMMODATION	9	20	7	1	
⊕ ระยะเวลา DURATION	5	17	13	1	

ข้อคิดเห็น-เสนอแนะ SUGGESTION

ควรจัดหาทีมงานให้มากกว่านี้ เพื่อที่จะได้ช่วยกันในการดูแล และหาข้อผิดพลาดกันได้

กิจกรรมกระตุ้นต่อเนื่อง เน้นน้อย

ควรจัดหาแหล่งในการสำรวจน้ำให้อยู่ภายในชุมชนให้ชัดเจน

สมาชิกในชุมชนส่วนมากไม่รู้จักว่ากิจกรรมคืออะไร ทำให้เนื้อหาของกิจกรรมไม่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

วิทยากรมีจำนวนน้อยทำให้ชุมชนไม่ได้รับความรู้จากกิจกรรมนี้

ที่พักแต่ละที่ควรให้มีเวลาอยู่ในชุมชนมากกว่านี้

นิทรรศการมีประโยชน์ดีมาก แต่ได้ใช้ประโยชน์น้อยไป ควรจัดนิทรรศการย่อยในหมู่บ้าน

การประชาสัมพันธ์ อยากรู้แน่ชัดว่า อบต. อยู่ในหมู่บ้าน ครู เข้าร่วมเป็นอันดับแรก

อยากให้ชาวบ้านในพื้นที่เข้าร่วมมากกว่านี้ 3 คน

ประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้แพร่หลาย และให้มีเวลาเตรียมตัวกับสัปดาห์ เพื่อให้กลุ่มที่ต่าง ๆ ได้เข้าร่วมกิจกรรม

มีรูปแบบการแลกเปลี่ยนสภาพปัญหาในพื้นที่ให้มากกว่านี้

กิจกรรมการขายสไลด์ การปลูกฝังให้รักผืนน้ำผืนป่า อยากรู้ให้เข้าไปตามหมู่บ้านและโรงเรียนที่ผ่าน

เรื่องน้ำหมัก อยากรู้ให้เข้าใจทุกหมู่บ้าน หรืออาจจะสอนให้กับเด็กนักเรียน

ควรมีการนำทฤษฎีใหม่ระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งพาไปเผยแพร่

การทำปุ๋ยหมักชีวภาพเป็นสิ่งที่ดีและน่าสนใจมาก

การสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้ร่วมเดิน ให้นักชาวบ้านเห็นเป็นสิ่งที่ดีมาก

น่าจะมีส่วนแสดงเกี่ยวกับความรู้เรื่องลำปะทาว

อยากให้มามีกิจกรรมที่หลากหลายแบบ

ไม่ควรจะจัดกิจกรรมช่วงที่มีหมันหรือละครโทรทัศน์ ฤดูเก็บเกี่ยว(อ้อย)

การสำรวจสัตว์เล็กน้ำจืดไม่เพียงพอกับการกระตุ้นชาวบ้าน ควรมีเวลาอยู่ในพื้นที่นั้น ๆ นานกว่าหนึ่งวัน เพื่อจะได้ข้อมูลในแง่ประกอบอาชีพของชาวบ้าน

สิ่งที่ประทับใจ POSITIVE IMPRESSION

กระบวนการทำงานที่เต็มไปด้วยไมตรีจิตที่ดีของทุก ๆ คน ทีมงาน ผู้ร่วมเดิน

มิตรภาพระหว่างพระ คณะธรรมยาตรา มิตรภาพที่ชาวบ้านเอื้อเฟื้อ

แผนการทำงานที่แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ฉับไว

ความร่วมมือของพระ โยมในขบวนธรรมยาตรา ในการทำงานประจำวัน กิจกรรมต่าง ๆ ช่วยเหลือกัน

ความเป็นกันเอง บรรยากาศ การต้อนรับของชาวบ้าน น้ำใจชาวบ้านที่ร่วมกันทำบุญ

ธรรมาลาดผักรวม ญาติโยม และผู้จิตนํารักเป็นกันเอง

การทำนําน้ำหมักชีวภาพ

การเดินทาง ผู้เข้าร่วม บรรยากาศของรูปขบวน

ได้เห็นทุกคนแสดงความรักเพื่อที่จะฟื้นฟูธรรมชาติ การต้อนรับเป็นอย่างดี

ได้สัมผัสบรรยากาศที่หนาวเหน็บ

การนำอาหารมาถวายพระ ของชาวบ้าน แสดงถึงความจริงใจ อาหารอร่อย ๆ

เส้นทางไปบ้านหินหนับ ได้เดินไกล ๆ มองเห็นทิวทัศน์ ได้กลับไปดูที่เก่าที่เคยเดินเมื่อปีที่แล้ว

ทำนํ้าบ้านท่ากอก จีวรสวยสุด ๆ

การเดินทาง ภายนอกได้เห็นภูเขาแล้ว แต่การเดินทางภายในได้เห็นน้ำใจผู้คนที่ไม่แพ้

ความกระตือรือร้นมีน้ำใจ ของทีมงาน และไม่เบียดเบียนให้สมาชิกต้องทำตามคนหมู่มาก

เห็นความอดทนหนักแน่นในอุดมการณ์ของพระอาจารย์ไพศาล วิสาโล

การได้ร่วมกิจกรรมตรวจน้ำตามหมู่บ้าน

สิ่งที่ไม่ประทับใจ NEGATIVE IMPRESSION

เศษแก้วบนโซดพื้น ชารน้ำ ขยะ

การอยู่ไม่ครบวันของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

อุเชาะกลิ่นคือน

ฟาร์มไก่ แผลงวัน

กิจกรรมฝึกในบางคืนทำให้เวลาดึกค่อนข้างน้อย

เวลาในการพูดคุยในช่วงประชุมกลุ่มน้อยไป และเลิกไป

การที่ชุมชนไม่ทราบข่าวทำให้เข้าร่วมกิจกรรมน้อย

สิ่งใหม่ที่ได้ NEW THINGS THAT YOU LEARNED

การมองทุก ๆ จุดที่เป็นปัญหาว่าร่วมกันอยู่ตลอดเวลา

ได้รู้สึกว่าเรามีความรู้สึกคล้ายกับชาวบ้านที่จับเป็น หรือ ไม่มีทางเลือกที่ใช้สารเคมีในไร่

ชีวิตชาวบ้านบนหลังเขาที่เห็นความเจริญทางสาธารณูปโภคน้อยกว่าบ้านเรา

มิตรภาพทางเท้า ที่อ้างก้าวร่วมกัน

ได้ความรู้ และการเรียนรู้กับตัวเอง

ได้เพื่อนพระใหม่ที่มีอุดมการณ์คล้ายกัน ได้รู้จักเพื่อนใหม่ ได้เห็นกลุ่มคนมีอุดมการณ์ในการดูแลคน

ได้แลกเปลี่ยน เรียนรู้กับชาวบ้าน

ประสบการณ์การอนุรักษ์ธรรมชาติ และมิตรไมตรี และการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

ได้รู้จักพื้นที่เทือกเขาภูพาน

เดินได้ทน รับรู้ปัญหา (ทุกข์) ของชาวบ้าน รับรู้สภาพลำห้วย แม่น้ำ

การได้เห็นการแก้ปัญหาด้วยกันอย่างมีส่วนร่วมของคนต่างถิ่นกัน

มีความเข้าใจในพุทธบริษัทได้มากขึ้น ไปในระดับที่เข้าใจได้ ในขณะที่ไม่เข้าใจว่าทำไมต้องมีเขา ๆ ส่วนประกอบมาเป็นพุทธบริษัท

ได้เรียนรู้วิธีการร่อนน้ำด้วยสัตว์เล็กน้ำจืด

ได้เรียนเรื่องปฏิจจสมุทัย

ได้รับความก้าวหน้าในการปฏิบัติธรรม

อื่นๆ

เล่าสิ่งที่ดี ๆ ให้เพื่อน ฟัง

มีผู้สันทัดใจคนมา สามารถผลักดันให้เกิดขบวนการชาวบ้านเพื่อพิทักษ์น้ำได้

หวังว่าจะมีกิจกรรมแปลกใหม่และเป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น

น่าจะมีทุนนิยมนำ เพื่อสะดวกในการสื่อสารในครั้งต่อไป

ควรติดตามผลงานที่ทำไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมการเกษตรธรรมชาติไม่ใช้สารเคมี สืบสานน้ำ

อยากให้เป็นประโยชน์ให้มากขึ้นคนจะได้มาร่วมหลากหลาย

สงบเย็น เป็นประโยชน์

น่าจะจัดอีก เป็นกิจกรรมที่คนสนใจ จัดทุกปี

อยากให้เป็นข้อมูลนักสืบไว้ทุก ๆ หมู่บ้าน เป็นคำสัณนิไว้เปรียบเทียบ

น่าจะจัดในช่วงควบวันหุศ อาจจะทำให้มีโฮมจากกรุงเทพมหานครมาร่วมมากกว่านี้

ขอให้ทำงานที่ยิ่งใหญ่ประจำปีของจังหวัด ระดับลุ่มน้ำชี ขอเข้าไปหลายจังหวัด

ควรจะหาพละผู้ใหญ่ที่มีชื่อเสียง หมุนเวียนมาแสดงธรรมอบรมแต่ละวัน

ไม่ขอให้อาสาคนไหนเหนื่อย

การประสานงานกับหน่วยงานอื่น เช่น สาธารณสุข อบต. ป่าไผ่ ครู ชุมชนให้เข้าร่วมกิจกรรม

หากเป็นไปได้เกี่ยวกับตรวจดินที่ง่ายและสนุกเหมือนกับตรวจน้ำ จะได้สนับสนุนว่าดินเสีย ป่าเสียที่สุดจะได้ช่วยมีอาสา
บ้าน

ตอบถามชาวบ้านเกี่ยวกับการจัดสรรสมาชิก จำนวน 73 คน

1. บ้านท่ากอก จำนวน 6 คน
2. บ้านหัวขี้กหนาม จำนวน 7 คน
3. บ้านลาดขี้กหนาม จำนวน 8 คน
4. บ้านหินเหิน จำนวน 4 คน
5. บ้านท่ามะไฟหวาน จำนวน 5 คน
6. บ้านหนองแวง จำนวน 5 คน
7. บ้านคาครินทอง จำนวน 5 คน
8. บ้านท่าเว่อ จำนวน 4 คน
9. บ้านวังคำแคน จำนวน 3 คน
10. บ้านหัวทรายทอง จำนวน 2 คน
11. บ้านท่าทางเกวียน จำนวน 5 คน
12. บ้านขางคำ จำนวน 4 คน
13. บ้านท่าหินโงม จำนวน 5 คน
14. บ้านหัวขี้หมาคง จำนวน 6 คน
15. บ้านใหม่โพธิ์เจริญ จำนวน 4 คน

ส่วนใหญ่เป็นคนย้ายมาจากถิ่นอื่น มาจาก หมู่บ้านรอบเขาภูแล่นคา ในชัยภูมิ จำนวน 22 คน และย้ายมาจากบุรีรัมย์ ขอนแก่น อุบลราชธานี เพชรบูรณ์ สตูล เชียงราย สุรินทร์ นครราชสีมา นครสวรรค์

สภาพปัญหาจำประทวนและสิ่งแวดล้อมที่ควรปรับเปลี่ยน

- ขาดท่อน้ำ สารเคมี
- ป่าไผ่น้อย มีการทำลายป่ามากใช้เชื้อชนคัตตทำลายทุกวัน
- ชากจน หากินยากขึ้น ราคาผลผลิตการเกษตร
- อาสพทิศและเล่นการพนันมาก
- การทิ้งขยะ น้ำเสีย
- การเผาป่า
- การชะล้างหน้าดิน ตะกอนดิน ด่างน้ำมีทรายมาก
- การปรับปรุงดิน และการใช้สารเคมี เพราะเกษตรกรไม่มีความรู้
- คนเบียดเบียน
- น้ำแล้ง ปลูกข้าวไม่ได้ดี ขาดน้ำบริเวณ
- ไม่มีที่ทำกิน ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์

การจัดทำโครงการ/เข้าร่วมชมรมอาศรม คี เพราะ

- เพราะ มีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เห็นพระสงฆ์จำนวนมาก
- ชาวบ้านได้ทำบุญ ได้ความรู้(การรับฟังการเทศน์ธรรม)
- อยากให้มาเผยแผ่พระศาสนาจริงซึ้ง ได้ความรู้
- เพราะมีการร่วมกันอนุรักษ์ ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
- มีการรณรงค์ให้ประชาชน สำนึกในคุณค่าสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติให้มีความน่าอยู่ น่าอาศัย
- ทำให้คนเข้าใจถึงธรรม รู้เรื่องเกี่ยวกับศาสนาเพิ่มขึ้น
- อยากให้เยาวชนได้เรียนรู้ น่าจะมีการอบรมเยาวชน
- อยากให้มีต่อไปเรื่อย ๆ เมื่อรู้ว่าจะกิจกรรมอย่างนี้ยากก็ตั้งใจและคอยต้อนรับหากมีแบบใหม่ที่ดีก็ควรมีต่อไป
- ช่วยปรับปรุงให้ธรรมชาติดีขึ้น

- ได้ความรู้เกี่ยวกับคุณภาพน้ำ และปัญหาของน้ำลำปะทาว
- ชาวบ้านได้มีโอกาสทำบุญและมีความรู้เกี่ยวกับน้ำหนักชีวภาพ
- มีการรณรงค์ให้ชาวบ้านรักษาดิน
- มีการปลูกจิตสำนึกให้ชาวบ้านได้รู้ทันเหตุการณ์ สถานการณ์ตามอุทกสมัย
- มีการพูดคุยเกี่ยวกับผลกระทบต่าง ๆ ในชุมชนของหมู่บ้าน
- พวกรวบรวมน้ำได้มาทำบุญและอยากให้เห็นวงล้อมเชื่อมเอื้อนที่หมู่บ้านด้วย
- สามารถทำให้ผู้คนเกิดความรับผิดชอบมากขึ้นคือสิ่งแวดล้อม
- อยากให้มาช่วยลำน้ำลำปะทาว ลำน้ำดีสีไม่มีโรค ไม่ให้ทรยลงน้ำเพราะทำให้หาอุปโภคบริโภคไม่ได้
- สอนและกระตุ้นให้ตระหนักและไม่ให้ใช้สารเคมีในการทำเกษตร
- เป็นโครงการที่ดี สำหรับทุกคนและทุกชีวิตบนหลังเขาภูแล่นคา ออกมาให้จัดทุกปี

การตรวจสอบคุณภาพน้ำด้วยสัตว์เล็กน้ำจืด ดี

- เพราะจะได้รู้ว่าคุณภาพน้ำเป็นอย่างไร ปัญหาของน้ำในปัจจุบัน
- วิธีการที่ชาวบ้านใช้ดูน้ำ จากสายตาดูป่าและจากกลิ่นของน้ำ ว่าค่าหรือไร
- ได้รู้ว่ามีน้ำดีหรือเสีย และจะแก้ไขอย่างไรบ้าง จะได้บอกและพูดคุย
- ช่วยให้น้ำสะอาดขึ้น เพราะคนนี้น้ำไม่สะอาด
- ได้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์หรือสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในแหล่งน้ำ ว่ายังดำรงชีวิตอยู่และมีจำนวนเท่าไร
- อยากให้น้ำใสสะอาด อยากให้น้ำตลอดปี
- อยากให้มีนกสืบสายน้ำ อยากให้มีการตรวจสอบคุณภาพน้ำ
- ได้รู้ความรู้เกี่ยวกับสภาพน้ำ และการเรียนรู้เกี่ยวกับสัตว์เล็กในน้ำ
- เป็นการเตือนชาวบ้านที่อาศัยลำน้ำ การใช้น้ำเพื่อมีชีวิตที่ยั่งยืน
- รู้เหตุและผลของน้ำ-ผลเสียของการทำลายธรรมชาติ
- ชาวบ้านทั่วไปทำไม่ได้ ไม่ค่อยใส่ใจประมาณมาก

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- อยากให้แก้ไขเรื่องซีหนูและซีไก่
- ขอให้มีการจัดเช่นนี้ทุกปี ตลอดไป จะเข้าร่วมขบวนธรรมชาตราในครั้งต่อไป
- อยากให้มีการบอกโครงการเร็วกว่านี้จะได้ช่วยประชาสัมพันธ
- ควรจะมีการร่วมมือในการดำเนินการกับโรงเรียน กลุ่มคนที่มีอายุน้อยและมีความพร้อมมากกว่าชาวบ้าน
- ชาวบ้านไม่ค่อยเข้าใจเรื่องกิ่งแวดล้อม ปัจจุบันชาวบ้านคาครินทองเริ่มกระตือรือร้นเรื่องกิ่งแวดล้อมมากขึ้น
- อยากให้ชาวบ้านในพื้นที่ร่วมเดินกันมาก ๆ และได้รู้จักธรรมชาติ
- อยากให้คนต่างถิ่นมาร่วมกิจกรรมมาก ๆ
- ภูมิใจที่ได้ร่วมดูแล และอยากให้แม่ชีเข้าร่วมกิจกรรมให้มากขึ้น
- อยากให้มีการจัดโครงการธรรมชาติอีก และอยากให้มีการจัดทุกปี
- ขาดการประชาสัมพันธ์ ชาวบ้านไม่เข้าใจวัตถุประสงค์และน่าจะจัดในช่วงเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน
- อยากให้องค์ใหญ่กว่านี้และมีทุกปี
- อยากให้พักที่หมู่บ้านท่าทางเจริญด้วย
- อยากให้มีการปรึกษากันชุมชนก่อน

งบประมาณค่าใช้จ่ายในกิจกรรมเดินธรรมยาตรา 18-26 ธันวาคม 2544

• ค่าอาหาร	จำนวน	11,108 บาท
• ค่าน้ำมันรถ จำนวน 3 คัน	จำนวน	3,974 บาท.
• ค่าจัดซื้ออุปกรณ์ - พัสดุ	จำนวน	3,084 บาท
• ค่าอุปกรณ์เครื่องเขียน-สี-ฟูกัน	จำนวน	2,734 บาท
• ค่าจัดทำเอกสารและถ่ายเอกสาร	จำนวน	600 บาท
• ค่าฟิล์ม-ล้างอัดรูป	จำนวน	3,606 บาท
• ค่าโทรศัพท์	จำนวน	330 บาท

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการ จากผู้เข้าร่วมเดิน จำนวน 47 คน

1. เส้นทาง

- กำหนดระยะทางให้เหมาะสมกับกิจกรรม
- จุดแวะพักน่าจะมีโรงเรือน ให้ความรู้และเล่นเกม
- ควรเดินทางผ่านป่าด้วย
- เปลี่ยนเส้นทางทุกปี
- ปรับจำนวนระยะทางให้ใกล้เคียงกันในแต่ละวัน
- น่าจะเพิ่มระยะทาง

2. กิจกรรม

- เพิ่มเวลากิจกรรมภายใน-นอก
- เนื้อหา รูปแบบให้ชัดเจน รัดกุม
- การเก็บขยะ ทบทวนว่าเหมาะสมหรือไม่
- ภายในเน้นความสัมพันธ ทัศนคติ อนุรักษ์แบบ นิ่งสงบ เก็บไปปลูกป่า เพิ่มความสัมพันธ์
- กิจกรรมกับชาวบ้าน จุดพลุให้มากขึ้น
- กิจกรรมกลุ่มย่อย
- การตรวจสอบสารมาแบบลงใจเลือด
- มีกิจกรรมกลางคืนที่ระมัดระวัง
- มีภาพสไลด์ให้เห็นโทษการตัดไม้ อย่างชัดเจน
- ขีดบายนื้อหากิจกรรมให้ครอบคลุม
- เสนอประเด็นแลกเปลี่ยน ความขัดแย้งกับชาวบ้าน(หาข้อมูลก่อน)
- แข่งผลเปรียบเทียบการสำรวจน้ำ
- ตรวจสอบของคืนมาถึงใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพ ติดตามผล

3. ที่พัก

- ควรแยกกันนอน ไม่ติดกัน

4. ระยะเวลา

- เปลี่ยนเวลาดูคืนเป็นรุ่งเช้า
- ก่อนที่โรงงานฮือฮเปิด ก่อนที่हालિखमदीनगरी
- มีวันหยุดราชการ
- คืนเดือนธันวาคม 10-15 วัน

5. ประสานพันธ์

- แ่่นพิศควรกำหนดวันที่ เส้นทาง กิจกรรมให้ละเอียดและชัดเจน
- แยกกลุ่มฮือฮตามบ้าน
- รวบรวมความคิดเห็น
- ทำตัว เบรคให้เด่นชัด

6. น้ำดื่ม

- ควรดื่มพร้อมกันให้เป็นเวลาเดียวกัน จัดหาให้เพียงพอ

7. อาหาร

- มีคนเทศน์หลายคน
- เสนอวิธีการใหม่ๆ

งบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดหารายงาน

• ค่าจัดทำเอกสาร	จำนวน	2,800 บาท
• ค่าอุปกรณ์เครื่องเขียน-หมึกพิมพ์	จำนวน	1,600 บาท
• ค่าพิมพ์-จ้างฮือฮรูป	จำนวน	3,538 บาท
• ค่าจัดตั้งเอกสาร	จำนวน	550 บาท

แหล่งที่มาของเงินงบประมาณ จำนวนทั้งสิ้น 177,323 บาท

- เงินงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมจากมูลนิธิ โกลด์สกีเชอว จำนวน 151,000 บาท
- เงินบริจาคสนับสนุนกิจกรรมธรรมชาตราบี 2544 จำนวน 9,673 บาท
- เงินบริจาคสนับสนุนกิจกรรมธรรมชาตราบี 2543 ยอดคงเหลือยกมา จำนวน 16,545 บาท
- การสนับสนุนค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นในการทำแผนที่ประชาคมพันธุ์จากมูลนิธิ โกลด์สกีเชอว

ผลที่ได้รับ

1. มีการรณรงค์เกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมของกลุ่มน้ำถ้ำปะทาว ชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติ บนเทือกเขาภูแล่นคา จำนวน 5 ตำบล ในเขตพื้นที่ ค.ท่ามะโพนพาน ค.เก่าอำดี อ.แก่งศรี อ.ชาตุทอง อ.ภูเขียว ค.จับสืทอง อ.เกษตรสมบูรณ์ และ ค.ท่าหินโงม อ.เมือง จ.ชัยภูมิ จำนวน 40 หมู่บ้าน พร้อมทั้งการเผยแพร่รูปแบบกิจกรรมให้กับสาธารณชนทั่วไ้ตระหนัก ด้วยการจัดทำป้ายคัดเอาต์ ขนาด 5.40 เมตร X 2 เมตร เพื่อติดตั้งประชาคมพันธุ์ จำนวน 2 จุด ในบริเวณทางขึ้นภูเขาน้ำถ้ำบ้านโคกสูง ค.โคกสูง อ.แก่งศรี และทางด้านทางขึ้นอุทยานแห่งชาติลาดโคน อ.เมือง จ.ชัยภูมิ
2. ตรวจสอบคุณภาพน้ำถ้ำน้ำถ้ำปะทาว และเกิดเวทีของชาวบ้านในการรับรู้สร้างความเข้าใจถึงคุณค่าความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของป่าไม้ สัตว์ป่า ผืนดิน ดินน้ำถ้ำธาร และการนำสนอสภาพปัญหาผลกระทบต่ออาณาเขต-สารเคมี ยาเสพติด(ยาบ้า) ความขัดแย้ง-รุนแรงของสังคม สถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่มีต่อวิถีชีวิตของคนท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีชาวบ้านและผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้ ไม่น่ากว่า 1,000 คน จำนวน 32 หมู่บ้าน
3. มีการนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการใช้สารเคมีและปุ๋ยหมักชีวภาพ ด้วยการสาธิตการทำปุ๋ยหมักและทำน้ำหมักชีวภาพแจกจ่ายให้กับชาวบ้าน จำนวนถึง 400 ลิตร โดยมีชาวบ้านเข้าร่วมฟังการสาธิตการทำปุ๋ยหมักชีวภาพและรับแจกน้ำหมักชีวภาพเพื่อนำไปทดลองใช้ในพื้นที่ของตน จำนวน 7 หมู่บ้าน ไม่น้อยกว่า 300 คน
4. ได้มีการประสานงานเครือข่ายกับชุมชน 40 หมู่บ้าน โรงเรียน 19 โรงเรียน วัด 31 วัด องค์การบริหารส่วนตำบล 5 ตำบล สถานีอนามัย ป่าไม้จังหวัด และหน่วยงานราชการในเขตจังหวัดชัยภูมิ

สถานที่ตั้งโครงการ

วัดป่าสุคะโต บ้านใหม่ไทยเจริญ ต.ท่ามะโหลหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ

ผู้รับผิดชอบโครงการ

คณะกรรมการจัดงาน โครงการธรรมชาตราเพื่อชีวิตและธรรมชาติ ถิ่นน้ำลำป่าขาว

องค์กรประสานในพื้นที่/ผู้ดำเนินงานโครงการ

นาวิชัย	นาพั	ชมรมเด็กรักนก	ผู้ประสานงานโครงการ
นางสาวศรีนวน ชัยนคร		ชมรมเด็กรักนก	ฝ่ายบัญชี
พระสมจิตร		วัดป่ามหาวัน	ฝ่ายส่งเสริมกิจกรรมประสานงานในพื้นที่
แม่ขวัญจิตรา แก้วแท้		วัดป่ามหาวัน	ฝ่ายส่งเสริมกิจกรรมประสานงานในพื้นที่
นายฉัตรชัย	โรจน์เรืองโร	ชุมชนวิถีไท	ฝ่ายเหรียญชัย

คณะกรรมการที่ปรึกษาโครงการ

1. หลวงพ่อคำเขื่อน สุวันโน เจ้าอาวาสวัดเขาทอง ท่ามะโหลหวาน
2. พระไพศาล วิสาโล เจ้าอาวาสวัดป่าสุคะโต
3. คุณอิศรา ศุภคารัตนกุล คณะกรรมการจัดการศึกษาเพื่อชีวิต สังคมและสิ่งแวดล้อม
4. นายแพทย์ศิลก พุฒสวัสดิ์ คณบดีวิทยาลัยการแพทย์ อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
5. คุณฉัตรชัย โรจน์เรืองโร ชุมชนวิถีไท
6. คุณวิภาภรณ์ นาคะพน มูลนิธิโลกสีเขียว
7. คุณประสงค์ อัฒจักร โครงการร่วมอนุรักษ์ภูหลวง กองทุนสัตว์ป่าโลก WWF.
8. คุณชุติมา คุณศิริานนท์ มูลนิธิโกลด์คิมทอง กรุงเทพมหานคร
9. เครือข่ายพระสงฆ์กลุ่มเสด็จธรรม
10. คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (สพพ.)

รายชื่อพระสงฆ์ที่ร่วมเดินธรรมยาตรา

อันดับที่	ฉายา	วัด
1.	หลวงพ่อกันเขื่อน สุวัณโณ	วัดภูเขาทอง ค.ท่ามะโพงหวาน จ.ชัยภูมิ
2.	พระไพศาล วิสาโล	วัดป่าสุคะโต อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
3.	พระคำสิงห์ สิริฐโร	วัดภูเขาทอง อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
4.	พระทองสุข โสภโณ	วัดภูเขาทอง อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
5.	พระโพวัน	วัดภูเขาทอง บ้านท่ามะโพงหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
6.	พระประกอบ อธิขมังโม	วัดภูเขาทอง บ้านท่ามะโพงหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
7.	พระเส็ง ชาตวิโร	วัดป่ามหาวัน อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ
8.	พระวิฑาภรณ์ สุวิโร	วัดป่ามหาวัน อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ
9.	พระสุทธิสาสตร์ ปญญาปะทีโป	วัดป่ามหาวัน(ภูตง) อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ
10.	พระอิทธิ วโร	วัดป่ามหาวัน อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ
11.	พระประจักษ์ จกกรมโม	วัดป่าสุคะโต อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
12.	พระสมจิตร สานนาโร	วัดป่าสุคะโต อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
13.	พระพิรุณ เขมมจิตโต	วัดป่าสุคะโต อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
14.	พระชัชวาล อโสรโร	วัดป่าสุคะโต อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
15.	พระชัยปที ศรีปญฺญ	วัดป่าสุคะโต อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
16.	พระทรงฤทธิ์ วิญญโณ	วัดป่าสันติธรรม บ้านหินหมับ ค.ท่าหินโงม จ.ชัยภูมิ
17.	พระสมศักดิ์ ธมมวิริโย	วัดท่าโขลงกิตติธาราม ค.เกอแร่ อ.โพธิ์ทอง จ.อ่างทอง
18.	พระภูวคค ปิยสิโธ	สำนักสงฆ์เขื่อนบุญ บ้านนาเจริญ อ.พญาเม็งราย จ.เชียงราย
19.	พระมหานิคม คุณสมปนโน	ศูนย์ทัฬหิมินิต อ.กาบเชิง จ.สุรินทร์
20.	พระสุพุทธี วรโ	ศูนย์ทัฬหิมินิต อ.กาบเชิง จ.สุรินทร์
21.	สามเณรธีรยุทธ นบน้อย	ศูนย์ทัฬหิมินิต อ.กาบเชิง จ.สุรินทร์
22.	สามเณรจากประเทศเขมร 1 รูป	ศูนย์ทัฬหิมินิต อ.กาบเชิง จ.สุรินทร์
23.	แม่ชีบุญจรรีกา	วัดป่ามหาวัน อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ

รายชื่อผู้ร่วมกิจกรรมอาสา

1.	คุณนารี แซ่ตั้ง	นนทบุรี
2.	คุณตะนัย คำใบ	ศูนย์พัฒนาฝีมือ อ.กาบเชิง จ.สุรินทร์
3.	คุณประเสริฐ คำใบ	ศูนย์พัฒนาฝีมือ 286 ม.8 ต.คำน อ.กาบเชิง จ.สุรินทร์
4.	คุณกิตติวิจิ ศรีสุวรรณ	มูลนิธิโลกสีเขียว กรุงเทพมหานคร
5.	คุณวิภาวรรณ นาดเทพ	มูลนิธิโลกสีเขียว กรุงเทพมหานคร
6.	คุณนริมล บุนจันดา	สำนักงานเสารคดี กรุงเทพมหานคร
7.	คุณนงลักษณ์ ครองสิทธิ์	คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพท.) กรุงเทพฯ
8.	คุณอุไรวรรณ ทองดี	สวนไทรเกษม อ.พนา จ.เลย
9.	คุณอภิญา กรรณกา	468 ม.2 อ.มะลิวัลย์ อ.วังสะพุง จ.เลย
10.	คุณไวพจน์ วงศ์เพชร	กรุงเทพมหานคร
11.	คุณเทอดศักดิ์ บรรณาธรรม	111/314 ม.11 ต.ตลาดเจริญ อ.เมือง จ.นนทบุรี
12.	ดร.มนภาส เรือวิวัฒน์บุญ	98/1 อ.สีวามนัถ อ.เมือง จ.นนทบุรี
13.	คุณสุทธชัย เถลิ้มชัย	มูลนิธิสถานแสงอรุณ
14.	ดร.सानค่อ เถลิ้มชัย	มูลนิธิสถานแสงอรุณ
15.	ดร.สายป่าน เถลิ้มชัย	มูลนิธิสถานแสงอรุณ
16.	ดร.วสิน เหลืองแจ่ม	21/29 ม.จนิมหาร แขวงสีกัน เขตคลองเมือง กรุงเทพฯ
17.	นายสัญญา มัครินทร์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น อ.เมือง จ.ขอนแก่น
18.	นายสมศักดิ์ เทียบคุณ	สำนักงานป่าไม้จังหวัดชัยภูมิ
19.	นส.ณัฐรดา แคลนกระโทก	สำนักงานป่าไม้จังหวัดชัยภูมิ
20.	นายพุทธโส ชาติชนะ	สำนักงานป่าไม้จังหวัดชัยภูมิ
21.	นายอัมรินทร์ เค้านาวัง	สำนักงานป่าไม้จังหวัดชัยภูมิ
22.	คุณนันทนา พรหมมณาส	วัดป่ามหาวัน อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ
23.	อ.ชำนาญ อินทรสมบัติ	โรงเรียนจักรีต อ.จักรีต จ.ชัยภูมิ
24.	นางปัทมา อินทรสมบัติ	โรงเรียนจักรีต อ.จักรีต จ.ชัยภูมิ
25.	นายประเสริฐศักดิ์ ชาติ	โรงเรียนจักรีต อ.จักรีต จ.ชัยภูมิ
26.	นายสายชล ศรีศักดิ์นอก	โรงเรียนจักรีต อ.จักรีต จ.ชัยภูมิ
27.	นส.ทิพวรรณ ทาเกิด	โรงเรียนจักรีต อ.จักรีต จ.ชัยภูมิ
28.	นส.พัชร ศิอุคม	โรงเรียนจักรีต อ.จักรีต จ.ชัยภูมิ
29.	นส.สุรวรรณ นารอดสมบุรณ์	โรงเรียนจักรีต อ.จักรีต จ.ชัยภูมิ
30.	นส.ชัยนิตย์ ขุนศรี	โรงเรียนจักรีต อ.จักรีต จ.ชัยภูมิ
31.	นส.นภาพร ชาติวิเศษ	โรงเรียนจักรีต อ.จักรีต จ.ชัยภูมิ

32.	นส.มยุรา ทิมขกุล	โรงเรียนจิตรลดา อ.จิตรลดา จ.ราชบุรี
33.	นส.รัตนดา แนนประนาน	โรงเรียนจิตรลดา อ.จิตรลดา จ.ราชบุรี
34.	คุณสาวณี โพธิ์ศรี	วัดป่าตุ้มไผ่ อ.แก่งกระจาน จ.ราชบุรี
35.	คุณวิมล มงคลคำ	ชมรมเด็กรักนก บ้านท่ามะไฟหวาน อ.แก่งกระจาน จ.ราชบุรี
36.	คุณศรีวรรณ ชื่นนคร	ชมรมเด็กรักนก อ.แก่งกระจาน จ.ราชบุรี
37.	คุณวิชัย นาพั่ว	ชมรมเด็กรักนก อ.แก่งกระจาน จ.ราชบุรี
38.	แม่บัวไข่ โพธิ์	ชาวบ้านท่ามะไฟหวาน
39.	แม่วงเดือน สิกุล	ชาวบ้านท่ามะไฟหวาน
40.	แม่ฮ้วน ลุ่มเถือ	ชาวบ้านคาครินทอง
41.	แม่หมอก	ชาวบ้านคาครินทอง
42.	คุณอุฎติกา แซ่อึ้ง	บ้านวิถีไท - โครงการบ้านสวนเด็ก บุญนิธิเด็ก
43.	นายฉัตรชัย โรจน์เรืองโร	บ้านวิถีไท - โครงการบ้านสวนเด็ก ท่ามะไฟหวาน
44.	นส.สุนันทา	บ้านวิถีไท-โครงการบ้านสวนเด็ก และเด็ก ๆ 7 คน
45.	คุณไพฑูรย์ สุ่มมาลย์	38 หมู่ 5 อ.เมือง จ.ราชบุรี
46.	นายนิวัฒน์ ขวัญบุญจันทร์	จ.ราชบุรี
47.	คุณสุกฤษฏา เรืองขจร	ชมรมเด็กรักนก ท่ามะไฟหวาน
48.	ดร.สมัย จันทร์แทน	ชมรมเด็กรักนก ท่ามะไฟหวาน
49.	ดร.อดิศักดิ์ พงษ์พานิช	ชมรมเด็กรักนก ท่ามะไฟหวาน
50.	ดร.อนุชา ศรีวงษ์	ชมรมเด็กรักนก ท่ามะไฟหวาน
51.	Lizs Franbland	Australia
52.	Johan Driksson	Sweden
53.	Yunichiro Amekawa	Japan

รายชื่อหมู่บ้าน วัด และโรงเรียนในเขตพื้นที่ปฏิบัติงานโครงการ

เขตตำบลธาตุทอง อ.ภูเขียว จำนวน 2 หมู่บ้าน 2 วัด 1 โรงเรียน

1. หมู่บ้านธาตุหินทอง ต.ธาตุทอง อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ
2. หมู่บ้านธาตุใหญ่ ต.ธาตุทอง อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ
3. วัดป่ามหาวัน(ภูหลง) บ้านธาตุหินทอง อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ
4. วัดป่าธาตุทอง บ้านธาตุใหญ่ อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ
5. โรงเรียนบ้านธาตุหินทอง ระดับประถมศึกษา ปีที่ 1-6

เขตตำบลท่ามะไฟหวาน อ.แก้งคร้อ จำนวน 11 หมู่บ้าน 10 วัด 6 โรงเรียน

1. หมู่บ้านท่าเว่อในนอก ต.ท่ามะไฟหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
2. หมู่บ้านท่าทางเกวียน ต.ท่ามะไฟหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
3. หมู่บ้านวังเข้ ต.ท่ามะไฟหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
4. หมู่บ้านใหม่ไทยเจริญ ต.ท่ามะไฟหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
5. หมู่บ้านภูดง ต.ท่ามะไฟหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
6. หมู่บ้านท่ามะไฟหวาน ต.ท่ามะไฟหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
7. หมู่บ้านท่ามะไฟหวานพัฒนา ต.ท่ามะไฟหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
8. หมู่บ้านป่าขนุน ต.ท่ามะไฟหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
9. หมู่บ้านไพรทอง ต.ท่ามะไฟหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
10. หมู่บ้านทุ่งคำหลวง ต.ท่ามะไฟหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
11. หมู่บ้านยางคำ ต.ท่ามะไฟหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
12. วัดบ้านท่าเว่อใน ต.ท่ามะไฟหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
13. วัดบ้านท่าเว่อนอก ต.ท่ามะไฟหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
14. วัดบ้านท่าทางเกวียน ต.ท่ามะไฟหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
15. วัดบ้านภูดง ต.ท่ามะไฟหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
16. วัดป่าศุคโค บ้านใหม่ไทยเจริญ ต.ท่ามะไฟหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
17. วัดบ้านไพรทอง ต.ท่ามะไฟหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ

18. วัดภูเขาทอง บ้านท่ามะโพนหวาน ต.ท่ามะโพนหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
19. วัดบ้านทุ่งคำหลวง ต.ท่ามะโพนหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
20. วัดบ้านยางคำ ต.ท่ามะโพนหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
21. วัดป่ายางคำวราภาม ต.ท่ามะโพนหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
22. โรงเรียนบ้านท่าทางเกวียน ต.ท่ามะโพนหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
23. โรงเรียนบ้านกุดโง้งดงสวรรค์ (ขยายโอกาสถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3) ต.ท่ามะโพนหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
24. โรงเรียนบ้านท่ามะโพนหวาน ต.ท่ามะโพนหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
25. โรงเรียนท่ามะโพนหวานวิทยา (ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6) ต.ท่ามะโพนหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
26. โรงเรียนบ้านยวงคำวิทยา ต.ท่ามะโพนหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
27. โรงเรียนบ้านทุ่งคำหลวง ต.ท่ามะโพนหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ

เขตตำบลเก่าย่ำดี อ.แก้งคร้อ จำนวน 7 หมู่บ้าน 6 วัด 3 โรงเรียน

1. หมู่บ้านหลุมช้างพลาย ต.บ้านเก่าย่ำดี อ. แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
2. หมู่บ้านเก่าย่ำดี ต.บ้านเก่าย่ำดี อ. แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
3. หมู่บ้านห้วยทรายทอง ต.บ้านเก่าย่ำดี อ. แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
4. หมู่บ้านด่านเจริญ ต.บ้านเก่าย่ำดี อ. แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
5. หมู่บ้านท่ากอก ต.บ้านเก่าย่ำดี อ. แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
6. หมู่บ้านโป่งช้าง ต.บ้านเก่าย่ำดี อ. แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
7. หมู่บ้านหนองพิพัฒน์ ต.บ้านเก่าย่ำดี อ. แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
8. วัดบ้านโป่งช้าง ต.บ้านเก่าย่ำดี อ. แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
9. วัดบ้านหนองพิพัฒน์ ต.บ้านเก่าย่ำดี อ. แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
10. วัดบ้านเก่าย่ำดี(ปู่ด้วงย่ำดี) ต.บ้านเก่าย่ำดี อ. แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
11. วัดบ้านห้วยทรายทอง(ศรีสง่าสามัคคี) ต.บ้านเก่าย่ำดี อ. แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
12. วัดบ้านท่ากอก ต.บ้านเก่าย่ำดี อ. แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
13. วัดบ้านหลุมช้างพลาย ต.บ้านเก่าย่ำดี อ. แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
14. โรงเรียนบ้านหนองพิพัฒน์(วัดอรุณคงคาราม) ต.บ้านเก่าย่ำดี อ. แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ

15. โรงเรียนบ้านด่านเจริญท่ากอกวิทยาลัยการศ. ต.บ้านเก่ายาดิ อ. แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
16. โรงเรียนเก่ายาดิวิทยา (โรงเรียนขยายโอกาส ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3) ต.บ้านเก่ายาดิ อ. แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ

เขตตำบลท่าหินโงม อ.เมือง จำนวน 10 หมู่บ้าน 6 วัด 4 โรงเรียน

1. หมู่บ้านท่าหินโงม ต.ท่าหินโงม อ.เมือง จ.ชัยภูมิ
2. หมู่บ้านห้วยหมากแดง ต.ท่าหินโงม อ.เมือง จ.ชัยภูมิ
3. หมู่บ้านใหม่บัวงาม ต.ท่าหินโงม อ.เมือง จ.ชัยภูมิ
4. หมู่บ้านหินหมับ ต.ท่าหินโงม อ.เมือง จ.ชัยภูมิ
5. หมู่บ้านหนองขวาง ต.ท่าหินโงม อ.เมือง จ.ชัยภูมิ
6. หมู่บ้านวังน้ำเขียว ต.ท่าหินโงม อ.เมือง จ.ชัยภูมิ
7. หมู่บ้านวังโพน ต.ท่าหินโงม อ.เมือง จ.ชัยภูมิ
8. หมู่บ้านแหล่งน้ำค้ำ ต.ท่าหินโงม อ.เมือง จ.ชัยภูมิ
9. หมู่บ้านวังคำแคน ต.ท่าหินโงม อ.เมือง จ.ชัยภูมิ
10. หมู่บ้านชัยสมบูรณ ต.ท่าหินโงม อ.เมือง จ.ชัยภูมิ
11. วัดบ้านห้วยหมากแดง ต.ท่าหินโงม อ.เมือง จ.ชัยภูมิ
12. วัดบ้านท่าหินโงม (วัดสามัคคีธรรมบรรพต) ต.ท่าหินโงม อ.เมือง จ.ชัยภูมิ
13. วัดบ้านหินหมับ (วัดป่าสันติธรรม) บ้านหินหมับ ต.ท่าหินโงม อ.เมือง จ.ชัยภูมิ
14. วัดบ้านวังคำแคน บ้านวังคำแคน ต.ท่าหินโงม อ.เมือง จ.ชัยภูมิ
15. วัดบ้านวังน้ำเขียว ต.ท่าหินโงม อ.เมือง จ.ชัยภูมิ
16. วัดบ้านใหม่บัวงาม ต.ท่าหินโงม อ.เมือง จ.ชัยภูมิ
17. โรงเรียนท่าหินโงมวิทยาคม (ขยายโอกาสระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3) ต.ท่าหินโงม อ.เมือง จ.ชัยภูมิ
18. โรงเรียนบ้านห้วยหมากแดง ต.ท่าหินโงม อ.เมือง จ.ชัยภูมิ
19. โรงเรียนบ้านวังโพน (ขยายโอกาสระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3) ต.ท่าหินโงม อ.เมือง จ.ชัยภูมิ
20. โรงเรียนบ้านวังคำแคน (โรงเรียนประถมศึกษาสาขาท่าหินโงม) ต.ท่าหินโงม อ.เมือง จ.ชัยภูมิ

เขตตำบลชัยสิทธิ์ อ.เกษตรสมบูรณ์ จำนวน 10 หมู่บ้าน 7 วัด 5 โรงเรียน

1. หมู่บ้านลาดผักหนาม ต.ขับสีทอง อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ
2. หมู่บ้านเปือยทองคำ ต.ขับสีทอง อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ
3. หมู่บ้านแหล่ออนซอน ต.ขับสีทอง อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ
4. หมู่บ้านขับสีทอง ต.ขับสีทอง อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ
5. หมู่บ้านไทรย้อย ต.ขับสีทอง อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ
6. หมู่บ้านห้วยผักหนาม ต.ขับสีทอง อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ
7. หมู่บ้านหนองแขว ต.ขับสีทอง อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ
8. หมู่บ้านหนองฉนวน ต.ขับสีทอง อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ
9. หมู่บ้านกกมิ่ง ต.ขับสีทอง อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ
10. หมู่บ้านแจ้งเจริญ ต.ขับสีทอง อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ
11. วัดบ้านลาดผักหนาม ต.ขับสีทอง อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ
12. วัดบ้านไทรย้อย(วัดไทรทองสามัคคี) ต.ขับสีทอง อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ
13. วัดบ้านหนองแขว ต.ขับสีทอง อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ
14. วัดบ้านห้วยผักหนาม(วัดอริยญะนาาราม) ต.ขับสีทอง อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ
15. วัดบ้านกกมิ่ง ต.ขับสีทอง อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ
16. วัดบ้านแหล่ออนซอน ต.ขับสีทอง อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ
17. วัดบ้านหนองฉนวน(คงคาสวรรค์) ต.ขับสีทอง อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ
18. โรงเรียนบ้านลาดผักหนาม ต.ขับสีทอง อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ
19. โรงเรียนบ้านขับสีทอง ต.ขับสีทอง อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ
20. โรงเรียนบ้านหนองแขว ต.ขับสีทอง อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ
21. โรงเรียนบ้านหนองฉนวน ต.ขับสีทอง อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ
22. โรงเรียนบ้านห้วยผักหนาม ต.ขับสีทอง อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ

ตารางประเมินผลคุณภาพน้ำ

หมวดสัตว์	ออกซิเจนสูง ← → ออกซิเจนต่ำ															
	ต้องการน้ำสะอาดมาก				ต้องการน้ำสะอาด				ทนน้ำสกปรกได้บ้าง				ทนน้ำสกปรกได้ดี			
	I				II				III				IV			
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
	ปลาขาว กลุ่ม 1	ปลาขาวทั่วไป	ปลาตะเพียน/ปลาหมอ/ปลาช่อน	ปลาตะเพียน/ปลาหมอ/ปลาช่อน	ปลาตะเพียน/ปลาหมอ/ปลาช่อน	ปลาตะเพียน/ปลาหมอ/ปลาช่อน	ปลาตะเพียน/ปลาหมอ/ปลาช่อน	ปลาตะเพียน/ปลาหมอ/ปลาช่อน	ปลาตะเพียน/ปลาหมอ/ปลาช่อน	ปลาตะเพียน/ปลาหมอ/ปลาช่อน	ปลาตะเพียน/ปลาหมอ/ปลาช่อน	ปลาตะเพียน/ปลาหมอ/ปลาช่อน	ปลาตะเพียน/ปลาหมอ/ปลาช่อน	ปลาตะเพียน/ปลาหมอ/ปลาช่อน	ปลาตะเพียน/ปลาหมอ/ปลาช่อน	ปลาตะเพียน/ปลาหมอ/ปลาช่อน
10																
9																
8																
7																
6																
5																
4																
3																
2																
1																
กลุ่มสัตว์	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
หมวดสัตว์	I				II				III				IV			

คุณภาพน้ำดีมาก

ตารางประเมินผลคุณภาพน้ำ

หมวดสัตว์	ออกซิเจนสูง ←										→ ออกซิเจนต่ำ						
	ต้องการน้ำสะอาดมาก				ต้องการน้ำสะอาด						ทนน้ำสกปรกได้บ้าง					ทนน้ำสกปรกได้ดี	
	I				II						III					IV	
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	
	สีเขียว กลุ่ม 1	เหลืองขาว	เหลืองปนเขียว	เหลืองปนเขียว	เหลืองปนเขียว	เหลืองปนเขียว	เหลืองปนเขียว	เหลืองปนเขียว	เหลืองปนเขียว	สีเทา (น้ำขุ่น) กลุ่ม 2	สีเทา (น้ำขุ่น) กลุ่ม 2	สีเทา (น้ำขุ่น) กลุ่ม 2	สีเทา (น้ำขุ่น) กลุ่ม 2	สีเทา (น้ำขุ่น) กลุ่ม 2	สีเทา (น้ำขุ่น) กลุ่ม 2	สีเทา (น้ำขุ่น) กลุ่ม 2	สีเทา (น้ำขุ่น) กลุ่ม 2
10																	
9																	
8																	
7																	
6																	
5																	
4																	
3																	
2																	
1																	
กลุ่มสัตว์	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	
หมวดสัตว์	I				II						III					IV	

คุณภาพน้ำที่ใช้ได้ค่อนข้างไปทางดี แต่เนื่องจากสภาวะของน้ำในขณะสำรวจอยู่ในช่วงฤดูแล้ง น้ำน้อยและบางช่วงน้ำขาดหรือจึงทำให้พบสัตว์น้อยชนิด

ตารางประเมินผลคุณภาพน้ำ

	ออกซิเจนสูง ←										→ ออกซิเจนต่ำ						
	ต้องการน้ำสะอาดมาก				ต้องการน้ำสะอาด					ทนน้ำสกปรกได้บ้าง					ทนน้ำสกปรกได้ดี		
หมวดสัตว์	I				II					III					IV		
กลุ่มสัตว์	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	
	ซีไรนา กลุ่ม 1	แมลงสาบจีน	แมลงสาบไทยราชันย์ไม่ลอก	แมลงสาบไทยราชันย์ไม่ลอกกลุ่ม	แมลงสาบอินเดีย	ไคโมซาก	แมลงสาบแดงอินโดนีเซีย	หอยทาก กลุ่ม 1	หอยน้ำเต้า กลุ่ม 1	ซีไรนา (บ้านท่า) กลุ่ม 2	แมลงสาบไทยราชันย์ไม่ลอกกลุ่ม	ไคโมซาก	หอยน้ำเต้า กลุ่ม 2	หอยทาก กลุ่ม 2	หอยน้ำไม่กินแสง	ไคโมซาก	
10																	
9																	
8																	
7																	
6																	
5																	
4																	
3																	
2																	
1																	
กลุ่มสัตว์	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	
หมวดสัตว์	I				II					III					IV		

คุณภาพน้ำพอใช้ค่อนข้างดีมีแนวโน้มที่จะแย่ในอนาคต

ที่สำรวจ.....
นางสาววิมล ชัยนันทะ

[illegible]

ตารางประเมินผลคุณภาพน้ำ

หมวดสัตว์	ออกซิเจนสูง ← → ออกซิเจนต่ำ															
	ต้องการน้ำสะอาดมาก				ต้องการน้ำสะอาด					ทนน้ำสกปรกได้บ้าง					ทนน้ำสกปรกได้ดี	
	I				II					III					IV	
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
	ปลา สุนัข	แมลงสาบ	แมลงวัน เบริ่งน้ำจืด อยู่ในโคลน	แมลงวัน เบริ่งน้ำจืด อยู่ในโคลน	แมลงวัน เบริ่งน้ำจืด อยู่ในโคลน	ไข่ปลา	แมลงวัน เบริ่งน้ำจืด อยู่ในโคลน	หอยทาก กลุ่ม 1	หอยทาก กลุ่ม 2	ปลา (จำแนก) กลุ่ม 2	แมลงวัน เบริ่งน้ำจืด อยู่ในโคลน	หอยทาก	หอยทาก	หอยทาก	หอยทาก	หอยทาก
10																
9																
8																
7																
6																
5																
4																
3																
2																
1																
กลุ่มสัตว์	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
หมวดสัตว์	I				II					III					IV	

คุณภาพน้ำพอใช้ก่อนวางคีมวางใบไม้ที่จะแยในบ่อดัก

บันทึกประเภท(วงศ์,สกุล)สัตว์เล็กน้ำจืดที่พบ

[illegible]

สถานที่ หน่วยลำประหาร บ้านท่าทางเขวียน ต.ท่ามะโหนด อ.แม่เงา จ.เชียงราย
วันที่ 25 มีนาคม 2544

ตารางประเมินผลคุณภาพน้ำ

หมวดสัตว์	ออกซิเจนสูง ← → ออกซิเจนต่ำ															
	ต้องการน้ำสะอาดมาก				ต้องการน้ำสะอาด					ทนน้ำสกปรกได้บ้าง					ทนน้ำสกปรกได้ดี	
	I				II					III					IV	
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
	ปลาขาว กลุ่ม 1	แมลงเกาะหิน	แมลงหนอนปลอกน้ำขาว ห้อยไม่ปลอก	แมลงหนอนปลอกน้ำขาว ห้อยไม่ปลอก กลุ่ม 1	แมลงรำวงแก้ว	ปูน้ำจืด	แมลงปอแมลงใบส้ม	หอยกาบ กลุ่ม 1	หอยฝาเดียว กลุ่ม 1	ปลาขาว (กลุ่ม 1) กลุ่ม 2	แมลงหนอนปลอกน้ำขาว ห้อยไม่ปลอก กลุ่ม 1	ปูน้ำจืด	หอยฝาเดียว กลุ่ม 2	หอยกาบ กลุ่ม 2	หอยน้ำจืด	ไส้เดือนน้ำ
10																
9																
8																
7																
6																
5																
4																
3																
2																
1																
กลุ่มสัตว์	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
หมวดสัตว์	I				II					III					IV	

คุณภาพน้ำพอใช้ได้ค่อนข้างไปทางไม่ดี

ตารางประเมินผลคุณภาพน้ำ

หมวดสัตว์	ออกซิเจนสูง ← → ออกซิเจนต่ำ															
	ต้องการน้ำสะอาดมาก				ต้องการน้ำสะอาด				ทนน้ำสกปรกได้บ้าง				ทนน้ำสกปรกได้ดี			
	I				II				III				IV			
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
	ปลา กลุ่ม 1	ปลาน้ำจืด	ปลาน้ำจืด	ปลาน้ำจืด	ปลาน้ำจืด	ปลาน้ำจืด	ปลาน้ำจืด	ปลาน้ำจืด	ปลาน้ำจืด	ปลาน้ำจืด	ปลาน้ำจืด	ปลาน้ำจืด	ปลาน้ำจืด	ปลาน้ำจืด	ปลาน้ำจืด	ปลาน้ำจืด
10																
9																
8																
7																
6																
5																
4																
3																
2																
1																
กลุ่มสัตว์	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
หมวดสัตว์	I				II				III				IV			

คุณภาพน้ำพอใช้ก่อนไปท เ่งไม้และวิธีแนวไม้ที่จจะนย

ตารางประเมินผลคุณภาพน้ำ

หมวดสัตว์	ออกซิเจนสูง ← → ออกซิเจนต่ำ															
	ต้องการน้ำสะอาดมาก				ต้องการน้ำสะอาด				ทนน้ำสกปรกได้บ้าง				ทนน้ำสกปรกได้ดี			
	I				II				III				IV			
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
	ปลา กลุ่ม 1	แมลงน้ำวัยอ่อน	แมลงน้ำวัยอ่อนที่ตายแล้ว	แมลงน้ำวัยอ่อนที่ตายแล้ว	แมลงน้ำวัยอ่อนที่ตายแล้ว	แมลงน้ำวัยอ่อนที่ตายแล้ว	แมลงน้ำวัยอ่อนที่ตายแล้ว	แมลงน้ำวัยอ่อนที่ตายแล้ว	แมลงน้ำวัยอ่อนที่ตายแล้ว	แมลงน้ำวัยอ่อนที่ตายแล้ว	แมลงน้ำวัยอ่อนที่ตายแล้ว	แมลงน้ำวัยอ่อนที่ตายแล้ว	แมลงน้ำวัยอ่อนที่ตายแล้ว	แมลงน้ำวัยอ่อนที่ตายแล้ว	แมลงน้ำวัยอ่อนที่ตายแล้ว	แมลงน้ำวัยอ่อนที่ตายแล้ว
10																
9																
8																
7																
6																
5																
4																
3																
2																
1																
หมวดสัตว์	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
หมวดสัตว์	I				II				III				IV			

คุณภาพน้ำพบใช้ค่อนข้างไม่เพียงพอ

สัตว์น้ำจืด
(เจ้าภาพและ)

																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								</
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	----

สถานที่ น้ำตกสาลวณะ - สะพานบ้านกุดโง้งคงสวรรค์ ต.ท่ามะโหล่น อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
วันที่ 6 กรกฎาคม 2544

ตารางประเมินผลคุณภาพน้ำ

หมวดสัตว์	ออกซิเจนสูง ← → ออกซิเจนต่ำ															
	ต้องการน้ำสะอาดมาก				ต้องการน้ำสะอาด					ทนน้ำสกปรกได้บ้าง					ทนน้ำสกปรกได้ดี	
	I				II					III					IV	
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
	ปลาขาว กลุ่ม 1	แมลงสาบ	แมลงหนอนปลอกกลุ่ม 1	แมลงหนอนปลอกกลุ่ม 2	แมลงน้ำ	แมลงปลิง	หอยกลุ่ม 1	หอยกลุ่ม 2	หอยกลุ่ม 3	หอยกลุ่ม 4	หอยกลุ่ม 5	หอยกลุ่ม 6	หอยกลุ่ม 7	หอยกลุ่ม 8	หอยกลุ่ม 9	หอยกลุ่ม 10
10																
9																
8																
7																
6																
5																
4																
3																
2																
1																
หมวดสัตว์	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
หมวดสัตว์	I				II					III					IV	

คุณภาพน้ำพอใช้ได้ค่อนข้างไปทางทางแย่มาก เป็นเพราะปริมาณน้ำน้อย บริเวณสำรวจเป็นก้อนดิน และพื้นเป็นทราย มีสาหร่ายจำนวนมาก

สถานที่ น้ำตกสลาและสะพาน บ้านภูดโง้งคงสวรรค์ ต.ท่ามะโพนหวาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
วันที่ 3 มีนาคม 2544

ตารางประเมินผลคุณภาพน้ำ

หมวดสัตว์	ออกซิเจนละลายน้ำ ← → ออกซิเจนต่ำ															
	ต้องการน้ำสะอาดมาก				ต้องการน้ำสะอาด					ทนน้ำสกปรกได้บ้าง					ทนน้ำสกปรกได้ดี	
	I				II					III					IV	
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
10																
9																
8																
7																
6																
5																
4																
3																
2																
1																
กลุ่มสัตว์	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
หมวดสัตว์	I				II					III					IV	

คุณภาพน้ำพอใช้ได้ค่อนข้างไปทางทางไม่ดี

โดย....	ดญ.สุภัทสร เมืองขจร	ป.3 โรงเรียนท่ามะโพนหวาน
	ดญ.บุษรี ทรวงโพธิ์	ป.5 โรงเรียนท่ามะโพนหวาน
	ดญ.จิราพร ทิมพันธ์	ป.4 โรงเรียนท่ามะโพนหวาน
	ดช.อานนท์ ไหวสิงห์	ป.3 โรงเรียนท่ามะโพนหวาน
	ดช.ถาวร วัดชัยภูมิ	ป.3 โรงเรียนท่ามะโพนหวาน
	ดญ.ชไมพร อินทวงศ์	ป.4 โรงเรียนท่ามะโพนหวาน
	ดญ.พรทิพย์ วัดชัยภูมิ	ป.3 โรงเรียนท่ามะโพนหวาน
	ดญ.พิชญวรรณ แสงจันทร์อ่อน	ป.4 โรงเรียนท่ามะโพนหวาน
	ดญ.เสาวลักษณ์ ทรวงโพธิ์	ป.3 โรงเรียนท่ามะโพนหวาน
	ดช.อัครศักดิ์ (แจก)	อนุบาล

สถานที่ น้ำตกลาวแอะ โรงเรียนบ้านกุดโง้งคงสวรรค์ ต.ท่ามะโพนพาน อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
วันที่ 12 พฤศจิกายน 2543

ตารางประเมินผลคุณภาพน้ำ

หมวดสัตว์	ออกซิเจนสูง ← → ออกซิเจนต่ำ															
	ต้องการน้ำสะอาดมาก				ต้องการน้ำสะอาด					พบน้ำสกปรกได้บ้าง					พบน้ำสกปรกได้	
	I				II					III					IV	
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
	ที่ประปา กลุ่ม 1	แหล่งน้ำพื้น	แหล่งน้ำสกปรกน้ำดื่มอยู่ในเขต	แหล่งน้ำสกปรกน้ำดื่มอยู่ในเขต	แหล่งน้ำสกปรกน้ำดื่มอยู่ในเขต	แหล่งน้ำสกปรกน้ำดื่มอยู่ในเขต	แหล่งน้ำสกปรกน้ำดื่มอยู่ในเขต	แหล่งน้ำสกปรกน้ำดื่มอยู่ในเขต	แหล่งน้ำสกปรกน้ำดื่มอยู่ในเขต	ที่ประปา (ขายน้ำ) กลุ่ม 2	แหล่งน้ำสกปรกน้ำดื่มอยู่ในเขต	แหล่งน้ำสกปรกน้ำดื่มอยู่ในเขต	แหล่งน้ำสกปรกน้ำดื่มอยู่ในเขต	แหล่งน้ำสกปรกน้ำดื่มอยู่ในเขต	แหล่งน้ำสกปรกน้ำดื่มอยู่ในเขต	แหล่งน้ำสกปรกน้ำดื่มอยู่ในเขต
10																
9																
8																
7																
6																
5																
4																
3																
2																
1																
หมวดสัตว์	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
หมวดสัตว์	I				II					III					IV	

คุณภาพน้ำพอใช้ค่อนข้างดีแต่มีแนวโน้มที่จะไม่ดี

21 ธันวาคม 2544

ตารางประเมินผลคุณภาพน้ำ

หมวดสัตว์	ออกซิเจนสูง ← → ออกซิเจนต่ำ															
	ต้องการน้ำสะอาดมาก				ต้องการน้ำสะอาด					ทนน้ำสกปรกได้บ้าง					ทนน้ำสกปรกได้ดี	
	I				II					III					IV	
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
กลุ่มสัตว์	ปลาเล็ก	ปลาเล็ก	ปลาเล็ก	ปลาเล็ก	ปลาเล็ก	ปลาเล็ก	ปลาเล็ก	ปลาเล็ก	ปลาเล็ก	ปลาเล็ก	ปลาเล็ก	ปลาเล็ก	ปลาเล็ก	ปลาเล็ก	ปลาเล็ก	ปลาเล็ก
10																
9																
8																
7																
6																
5																
4																
3																
2																
1																
กลุ่มสัตว์	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
หมวดสัตว์	I				II					III					IV	

คุณภาพน้ำพอใช้ค่อนข้างไปในทางที่ดี แต่มีแนวโน้มที่จะแย่ในอนาคต

กลุ่ม										ไม่พร้อม	ได้เดือนน้ำ	
										ได้เดือนน้ำ	ได้เดือนน้ำ	P
										ได้เดือนน้ำ	ได้เดือนน้ำ	O
										ได้เดือนน้ำ	ได้เดือนน้ำ	N
										ได้เดือนน้ำ	ได้เดือนน้ำ	M
										ได้เดือนน้ำ	ได้เดือนน้ำ	L
										ได้เดือนน้ำ	ได้เดือนน้ำ	K
										ได้เดือนน้ำ	ได้เดือนน้ำ	J
										ได้เดือนน้ำ	ได้เดือนน้ำ	I
										ได้เดือนน้ำ	ได้เดือนน้ำ	H
										ได้เดือนน้ำ	ได้เดือนน้ำ	G
										ได้เดือนน้ำ	ได้เดือนน้ำ	F
										ได้เดือนน้ำ	ได้เดือนน้ำ	E
										ได้เดือนน้ำ	ได้เดือนน้ำ	D
										ได้เดือนน้ำ	ได้เดือนน้ำ	C
										ได้เดือนน้ำ	ได้เดือนน้ำ	B
										ได้เดือนน้ำ	ได้เดือนน้ำ	A

ตารางประเมินผลคุณภาพน้ำ

หมวดสัตว์	ออกซิเจนสูง ←										→ ออกซิเจนต่ำ						
	ต้องการน้ำสะอาดมาก				ต้องการน้ำสะอาด						ทนน้ำสกปรกได้บ้าง					ทนน้ำสกปรกได้ดี	
	I				II						III					IV	
กลุ่มสัตว์	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	
	ปลาขาว กลุ่ม 1	ปลานิล	ปลานิล	ปลานิล	ปลานิล	ปลานิล	ปลานิล	ปลานิล	ปลานิล	ปลานิล	ปลานิล	ปลานิล	ปลานิล	ปลานิล	ปลานิล	ปลานิล	
10																	
9																	
8																	
7																	
6																	
5																	
4																	
3																	
2																	
1																	
กลุ่มสัตว์	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	
หมวดสัตว์	I				II						III					IV	

คุณภาพน้ำพอใช้ได้ค่อนข้างไปทางดี แต่เนื่องจากสภาพของน้ำในขณะสำรวจอยู่ในช่วงฤดูแล้ง ปริมาณน้ำน้อยและบางช่วงน้ำขาดหายจึงทำให้พบสัตว์น้อยชนิด และมีก้อนหินขนาดใหญ่จำนวนมาก

สถานที่ ลำห้วยผักหนาม โรงเรียนบ้านลาดผักหนาม ต.ทับสีทอง อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ
วันที่ 13 พฤศจิกายน 2543

ตารางประเมินผลคุณภาพน้ำ

หมวดสัตว์	ออกซิเจนสูง ←										→ ออกซิเจนต่ำ					
	ต้องการน้ำสะอาดมาก				ต้องการน้ำสะอาด					ทนน้ำสกปรกได้บ้าง					ทนน้ำสกปรกได้ดี	
	I				II					III					IV	
กลุ่มสัตว์	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
	ปลาขาว กลุ่ม 1	แมลงเกาะหิน	แมลงหอยมดแดงน้ำจืดอยู่ในบ่อ	แมลงหอยมดแดงน้ำจืดอยู่ในบ่อ	แมลงหอยมดแดงน้ำจืด	ปูน้ำจืด	แมลงจิ้งหรีด	หอยกาบ กลุ่ม 1	หอยฝาเดียว กลุ่ม 1	ปลาขาว (ข่าน้ำ) กลุ่ม 2	แมลงหอยมดแดงน้ำจืดอยู่ในบ่อ	ปูน้ำจืด	หอยฝาเดียว กลุ่ม 2	หอยกาบ กลุ่ม 2	หอยฝาเดียว	ปูน้ำจืด
10																
9																
8																
7																
6																
5																
4																
3																
2																
1																
กลุ่มสัตว์	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
หมวดสัตว์	I				II					III					IV	

คุณภาพน้ำพอให้ค่อนข้างไปในทางที่ดีแต่มีแนวโน้มที่จะไม่ดี

ตารางประเมินผลคุณภาพน้ำ

หมวดสัตว์	ออกซิเจนสูง ← → ออกซิเจนต่ำ															
	ต้องการน้ำสะอาดมาก				ต้องการน้ำสะอาด					ทนน้ำสกปรกได้บ้าง					ทนน้ำสกปรกได้ดี	
	I				II					III					IV	
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
	ปลาขาว กลุ่ม 1	ปลาคาร์พ	ปลานิล	ปลานิล	ปลานิล	ปลานิล	ปลานิล	ปลานิล	ปลานิล	ปลานิล	ปลานิล	ปลานิล	ปลานิล	ปลานิล	ปลานิล	ปลานิล
10																
9																
8																
7																
6																
5																
4																
3																
2																
1																
กลุ่มสัตว์	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
หมวดสัตว์	I				II					III					IV	

คุณภาพน้ำพอใช้สำหรับ...ไปกินทางที่เสีย

บ้านน้อยผู้คนงาม

[illegible]

สถานที่ ลำห้วยแจ้ง บ้านหนองจนวน ต.ขี้เหล็ก อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ
วันที่ 14 พฤศจิกายน 2543

ตารางประเมินผลคุณภาพน้ำ

หมวดสัตว์	ออกซิเจนสูง ← → ออกซิเจนต่ำ															
	ต้องการน้ำสะอาดมาก				ต้องการน้ำสะอาด					ทนน้ำสกปรกได้บ้าง					ทนน้ำสกปรกได้ดี	
	I				II					III					IV	
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
	ปลาขาว กลุ่ม 1	แมลงเกาะดิน	แมลงหอยและลูกหอยขาวดำอยู่ในโคลน	แมลงหอยและลูกหอยดำในโคลนและโคลนกลุ่ม	แมลงช้างก้นดำ	ไข่เห็บ	แมลงจ.อ./แมลงปอเริ่ม	หอยกาบ กลุ่ม 1	หอยน้ำเขียว กลุ่ม 1	ปลาขาว (จำพวก...) กลุ่ม 2	แมลงหอยและลูกหอยดำในโคลนและโคลนกลุ่ม	ไข่เห็บ	หอยน้ำเขียว กลุ่ม 2	หอยกาบ กลุ่ม 2	หอยน้ำขาวดำเริ่ม	ได้เดือน
10																
9																
8																
7																
6																
5																
4																
3																
2																
1																
กลุ่มสัตว์	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
หมวดสัตว์	I				II					III					IV	

คุณภาพน้ำพอใช้ค่อนข้างสกปรก เนื่องจากบริเวณที่สำรวจอยู่เหนือฝายกั้นน้ำ ห่างประมาณ 20 เมตร
จึงเป็นแหล่งที่มีดินตะกอนจำนวนมาก และเป็นที่มีการใช้ประโยชน์ค่อนข้างมาก ในการปลูกผัก กล้วย
น้ำ และฟาร์มเลี้ยงไก่ขนาดใหญ่

งบแสดงรายรับ-จ่าย

โครงการฟื้นฟูธรรมชาติเพื่อชีวิตและชุมชนน้ำลำปะทาว (ธรรมชาติครั้งที่ 2)

ณวันที่ 1 เมษายน 2545

ยอดรายรับ

งบประมาณ

ยอดคนหา 1 ตุลาคม 2544 "ธรรมชาติ ครั้งที่ 1"

16,645

เงินสนับสนุนกิจกรรมจากมูลนิธิโลกสีเขียว

151,000 167,645

เงินบริจาค

คุณอุทัยชัย เจริญชัยและครอบครัว

2,220

คณะอาจารย์และนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น (คณะวิทยาศาสตร์)

1,340

คณะครูและนักเรียนโรงเรียนจันทนบุรี

1,240

คุณนิศากร เวศกิจกุล

1,000

คร.นงนุช มงคลประคิน

1,000

ชาวบ้านท่าหินโงม ต.ท่าหินโงม อ.เมือง

786

ที่ลุ่ม (เชิงเขา)

500

คุณอุไรวรรณ พงษ์ผู้ สวนไทเกษตร อ.มหาสารคาม

300

คุณกานต์ ชื่นเจริญวงศ์

300

ชาวบ้านบ้านบุรณย์ ต.ท่าหินโงม อ.เมือง

272

คุณครูวุฒิ พันธาง โรงเรียนบ้านลาดหินทอง

200

นางสาวอุไรรัตน์ ช้างทรัพย์

200

คุณวงเดือน สิริสุข บ้านท่ามะไฟหวาน

100

นายโลกศุข อุวรรณัง

100

ไม้ประดู่ส่งออกขาย

120 9,678

177,323

ตารางสรุปยอดเงินงบประมาณและค่าใช้จ่าย

ประมาณ 151,000 บาท	งบประมาณ	ค่าตอบแทน ค่าจ้าง	ค่าเดินทาง/พา มันรถ	ค่าเช่าเหมารถ	ค่าวัสดุ อุปกรณ์	ค่าเครื่องใช้ เครื่องเรือน	ค่าหนังสือ-สาร นิเทศ	ค่าเช่าที่พัก โรงแรม	ค่าอาหาร	ค่าโทรศัพท์	ค่าวิทยุ โทรคมนาคม	ค่าเบี้ยประกัน
เว็บบอร์ดและเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่					✓	✓	✓	✓			✓	
เงินเดือน และค่าจ้างในเขตเทศบาลเมือง	20,000.00	10,900.00	4,800.00	10,000.00	1,244.00		1,374.00	2,505.30			1,020.00	31,843.00
ชุดประจำตัวบ้านและคณะกรรมการโครงการ	3,000.00				502.00				3,000.00			3,502.00
เครื่องใช้ภายในบ้าน จำนวน 1 เครื่อง (Sony)	28,000.00				32,565.00					✓		32,865.00
ค่าบำรุงรักษา (ค่าบริการช่าง-ค่าวัสดุ-ค่าไฟฟ้า)	3,000.00					525.00	1,430.00					1,955.00
ค่าเข้าใช้บริการ-การตรวจเช็คแอร์ จำนวน 10 แห่ง	8,000.00	1,500.00			8,142.00	2,358.00			2,200.00			14,198.00
ค่าขนส่งสินค้าจากท่าอากาศยาน	4,000.00				800.00	2,800.00						3,400.00
ค่าวัสดุสิ้นเปลือง-วัสดุ อุปกรณ์การรวมรวมเอกสาร ครั้งที่ 1	2,000.00				240.00		660.00					900.00
ค่าวัสดุสื่อมวลชน						1,500.00						1,500.00
ค่าน้ำมันรถ												
ค่าฝึกอบรมการประชุมทางไกล ให้กับครู-นักกีฬานานาชาติ 80 คน 25 วันเรียน	62,000.00	9,000.00	2,430.00	3,000.00	12,000.00	4,364.00	1,885.00	3,300.00	17,700.00	354.00	455.00	54,598.00
จัด Workshop บ้านเลขที่ 1 ให้ประชาชนและตัวแทน อบต. 1 ครั้ง 20 คน 4 หมู่บ้าน												
รวมยอดรวม	15,000.00		3,974.00		3,084.00	2,734.00	3,606.00	600.00	11,108.00	330.00		25,436.00
งบรายจ่ายและประเมินผล	8,000.00					1,600.00	3,338.00	2,800.00			550.00	8,488.00
ยอดค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น		21,400.00	11,204.00	13,000.00	58,377.00	15,879.00	12,293.00	9,205.00	34,016.00	684.00	2,025.00	178,083.00
ประมาณ	151,000.00	15,000.00	5,500.00	14,000.00	82,500.00	11,000.00	14,500.00	7,300.00	27,500.00	2,200.00	1,500.00	27,083.00

มาตรา ๑ กันยายน ๒๕๔๔ "ธรรมนูญการปกครองฯ"

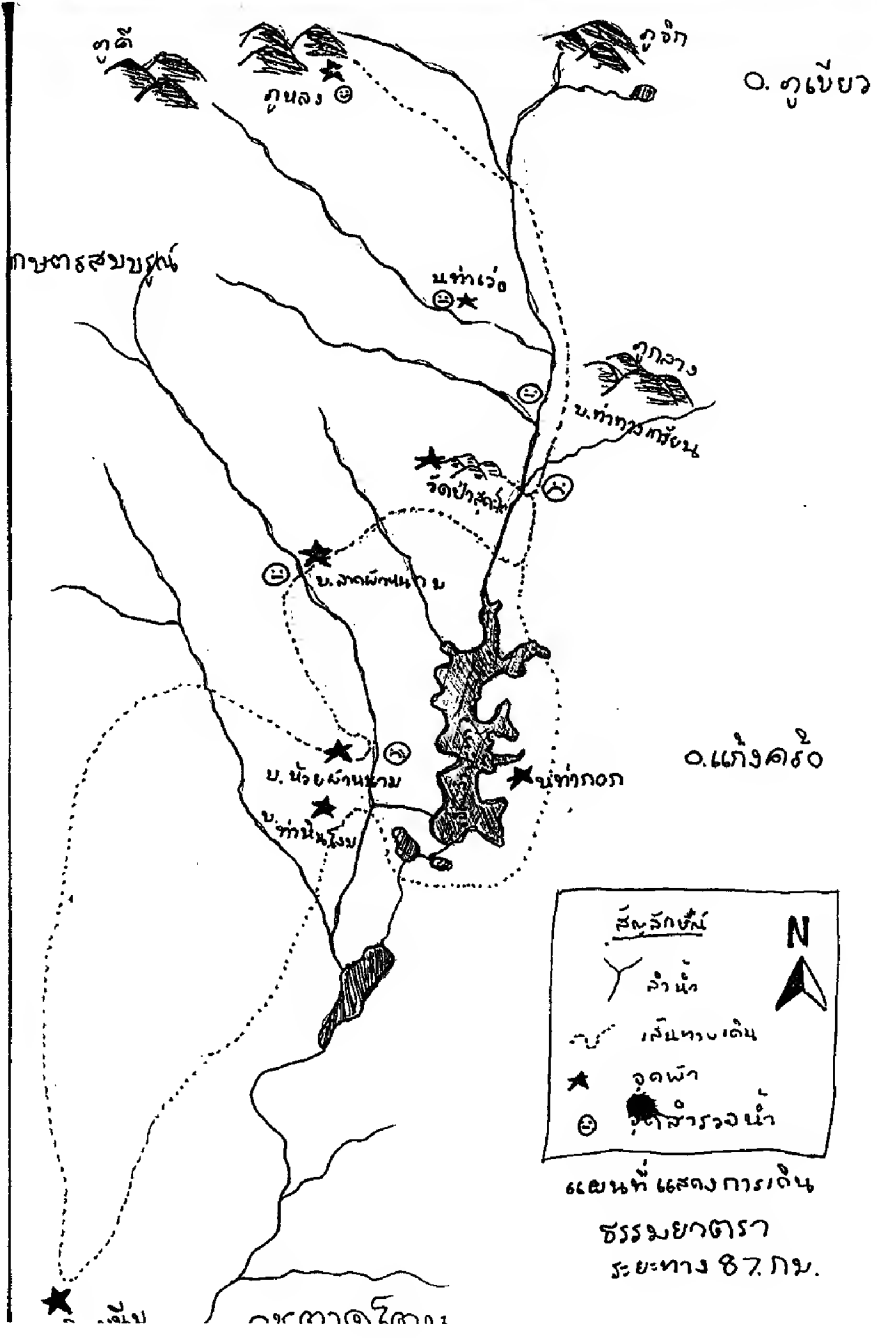
មូលបត្រិក

ฉบับที่ 1 เมษายน 2545

16.645,00

760.00

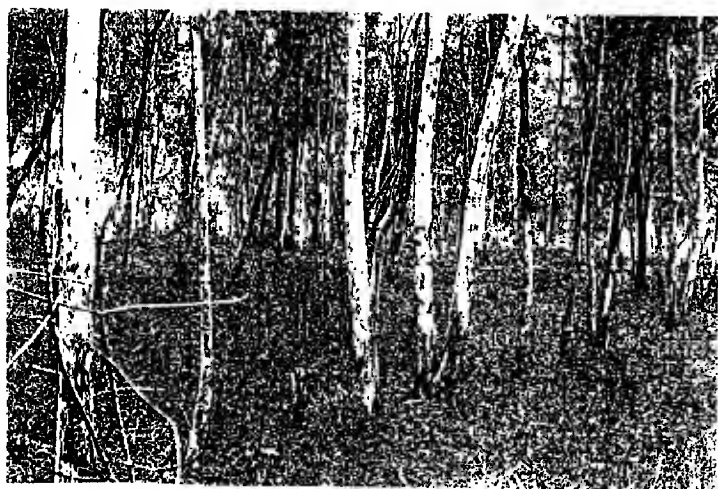
760.00

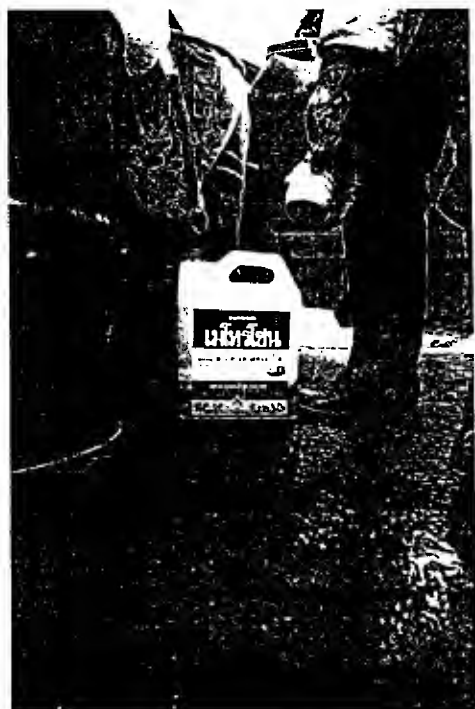

สันลูกช้าง
 ลำน้ำ
 เส้นทางเดิน
 จุดน้ำ
 จุดสำรวจน้ำ

จุดสำรวจ ต้นน้ำ ลำปะทาว วัดป่ามณารักษ์ (ทุ่งหลวง) ↑ ☺

บริเวณ จุดสำรวจ ลำน้ำวังปิ่น บ.ท่าเว่อ ↕

บริเวณจุดสำรวจลำน้ำสาบขาว ข. ท้องทางเขื่อน ↓

บริเวณจุดลำน้ำ น้ำตกขนาดเล็ก บ.ลาดผักนาคาม ↑

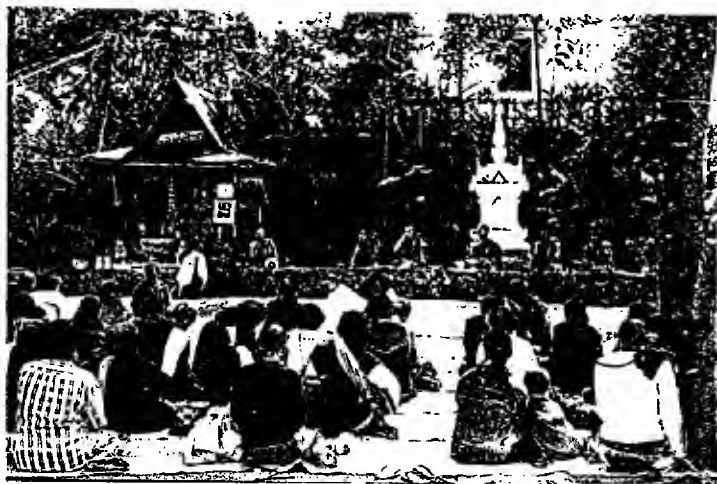

បរិវេណទុច្ចរិតនៃទឹក វិទ្យាស្ថាន ឯកបណ្ណាល័យ ប. វិទ្យាស្ថាន ឯកបណ្ណាល័យ

②

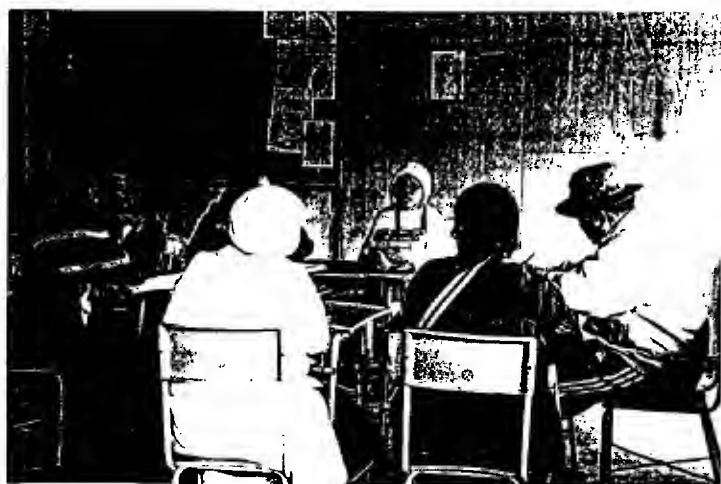

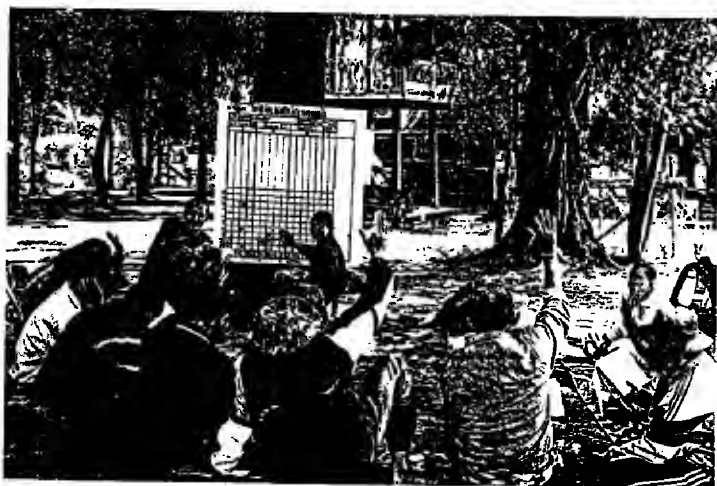

ຈຳແນກ ສັຕຣ໌ເລີກນ້ຳຈັດ

ກຸ່ມຮ່ວມພູດຊຍ໌ ຈັກຄານ

รวมกันดู กราฟประเ็นอุณหภูมิ

ลงชุมชนสืบหาข้อมูลน้ำจากชาวบ้าน

รับมอบ คูปอง นักสืบสายน้ำ หลังการอบรม

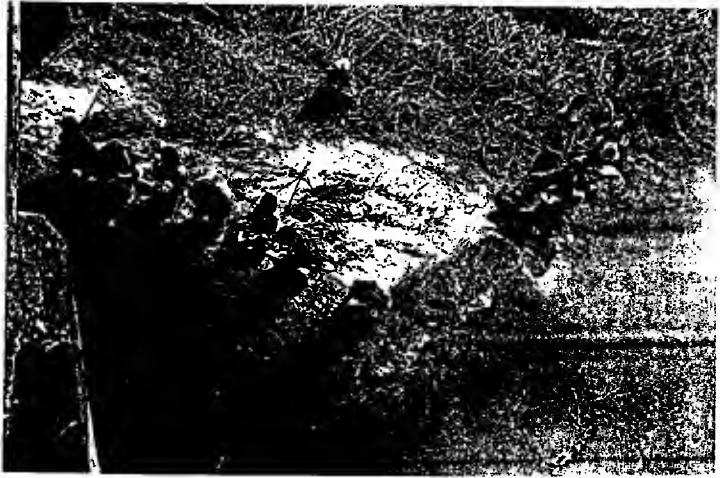
กลุ่มครู และคณะผู้ฝึกอบรม นักสืบสายน้ำ

กิจกรรมเรียนรู้ธรรมชาติ จากการดูนก (ขามเขี้ยว)

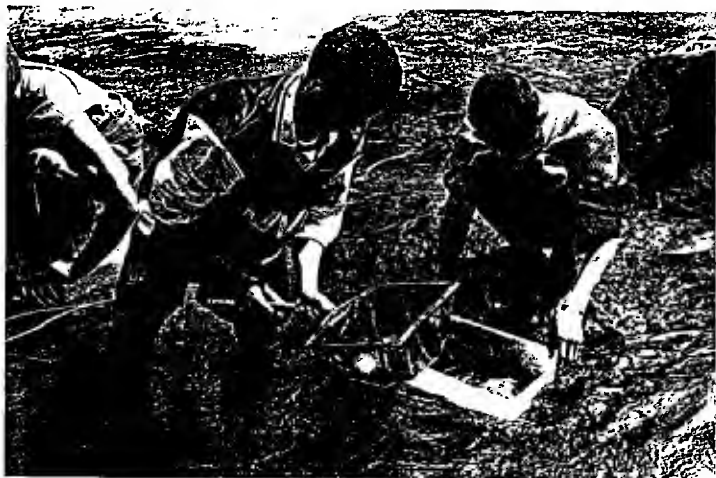
เพื่อเชื่อมโยง ธรรมชาติบนบก และในน้ำ เป็นสิ่งเดียวกัน ๒

เรียนรู้อย่างน้ำด้วย ประสบการณ์ ส่วนตัว

ค้นหาคำตอบจากน้ำขุ่น

การ ตัก สัตว์ เล็ก น้ำ จัด

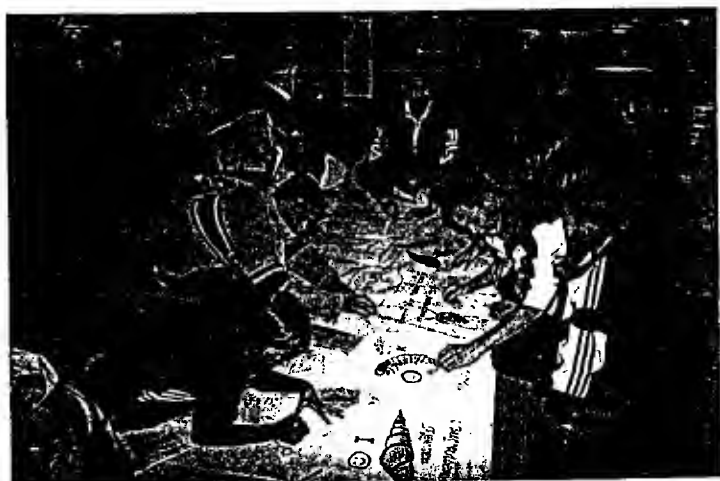
เจ้า แหก หนวด ของ สัตว์ เล็ก น้ำ จัด

ระดมความคิด ปัญหาของสำน้ำ

ร่วมกันเสนอแนะทางการแก้ไขปัญหาน้ำร่วมกัน

ถ้าขาด ชีวิต ของสายน้ำ

นักเรียนที่เข้าร่วมอบรม นักสืบสายน้ำ

เมื่อสัตว์เล็ก
ว่ายเวียนในธรรมยาตราเพื่อล่าปะทาว

สัตว์เล็ก ๆ และตัวอ่อนแมลงวันก็ต่างแปดกยู่ กำลัง
ทำวนอยู่ในภาคสี่เหลี่ยม เพื่อที่เราสองคนเท่านั้นจะขาย
และจำแนกแบ่งประเภทของพวกมันตามถิ่นที่อยู่ซึ่ง
มีปริมาณของโปรตีนเพียงพอบนการดำรงชีวิตอยู่ได้
เมื่อปริมาณออกซิเจนในภาชนะลดลง สัตว์เล็ก บางชนิด
ยังดำเนินชีวิตต่อไปได้เนื่องจากสามารถอดทนต่อ
สภาพดังกล่าวได้ ตัวตัวอ่อนของแมลงวันก็ตายยากนัก
แต่เราจำเป็นต้องกำจัดออกซิเจน เราจึงไม่พบมันอีกเลย
ในสายนานหลาย

หากเปรียบเป็นเรารู้ถึงวิถีชีวิตอาศัยอยู่ในสถานที่ๆ
อึดอัดขาดแคลน อีกทั้งจากคามมีความบริสุทธิ์ต่ำกว่า
เกณฑ์ที่เราพึงพอใจได้ อะไรๆ จะเกิดขึ้น หรือในบาง
สถานการณ์ เมื่อต้องเผชิญอยู่ภายใต้ความมืดที่ขมขื่นสลับ
กันไปมาหลายทีเราจะต้องก้าวเดินอย่างปกติในไม่ว่าของ
ตัวอะไร ทุกสิ่งทุกอย่างถูกปกคลุมไปด้วยการไม่สะอาด
มองเห็นได้ ความมัวลัดเลาะและความกลัวไม่ว่าอะไร
อยู่รอบๆ ทำให้เรารู้สึกอึดอัดและกังวลเสียใจเสีย
น้ำตกล้นๆก็ใส่น้ำมือแล้ว

มันเหมือนบางทีเมื่อที่เราเจอคนบางทีก็
ไม่พบเสียงบ้าง หรือถ้าได้เจอกันก็เจอแต่ความทุกข์
แต่สำหรับบางคนแล้ว การคิดหาทางเดินออกนอก
ไปให้ความสว่างไสวจะดีกว่าบางทีก็เดินแบบย่ำๆ
เพราะไม่รู้ว่าจะได้สัมผัสมันด้วยตัวใจองคนๆ
สักทีสักทีแหละมันไม่ได้เหมือนเรา เราจะขยับเหลือ
สิ่งมีชีวิตเล็กๆ ที่มันบางเบา

หากแบบใดที่เราเลือกเดิน มันขึ้นอยู่กับว่า คำถามสำคัญต่อชีวิตเราคืออะไร ความเข้าใจต่อสิ่งที่ตรงข้ามกับคำถามนั้นจะเป็นตัวสร้างความเข้าใจที่เพิ่มเติม และคำถามเป็นจุดที่หนักที่สุดทางจิต

ลักษณะการเดินทางของเราเอง คำถามที่ดีเป็นการ
เปิดหนทางสู่ชีวิตเมืองหน้า แล้วปล่อยให้คำตอบเป็น
ถนนสายเล็กๆ ทอดยาวอยู่เบื้องหลัง เพื่อให้เราขบคิด
หาคำถามอื่นๆ มุกเบิกเส้นทางต่อไป เราจะเลือกเดิน
เพื่ออะไร? เดินอย่างไร?

คำถามหนึ่งจากสายน้ำ

ปิ่นโรราพาการสำรวจสัตว์เลื้อก้นจืดในลำปะทาว
เช่นเดียวกับกิลกลาย ในแต่ละหมู่บ้านที่ซึ่งเรานำหมาจิ้งจอก
ไปเยี่ยมเยียนและพักค้างคืน มีสัตว์เลื้อก้นจืด ในน้ำมากมาย
ที่เป็นส่วนหนึ่งของพาของหมา ซึ่งส่วนใหญ่ปรากฏกลุ่บนิน
-พอใช้ได้อ่อนในปากดี แต่มีแนวโน้มว่าจะมี เนื่องจาก
ตัวอ่อนและแสงทั้งๆ ที่บอกว่าดูเหมือนของสัตว์เลื้อก้นจืด
และน้ำที่ขุ่น มีให้พบเห็นอยู่บ่อยๆ แต่เพราะความที่พวกมัน
คือสัตว์เลื้อก้นจืดและพวกมันเป็นส่วนหนึ่งของพาของหมา และ
สัตว์บางตัวที่พบในน้ำลึก อย่างเช่น พวกมันที่จืดและ
ปลาที่

๑. ในทางทฤษฎี เมื่อมีการแบ่งปันกันแล้ว การที่คนคนหนึ่ง
 จะไปเลือกคนอื่นมาทำงานด้วยได้นั้น จะต้องพิจารณาว่า
 คนอื่นนั้นมีความสามารถที่จะทำงานร่วมกับตนได้หรือไม่
 และมีความเหมาะสมกับตนหรือไม่

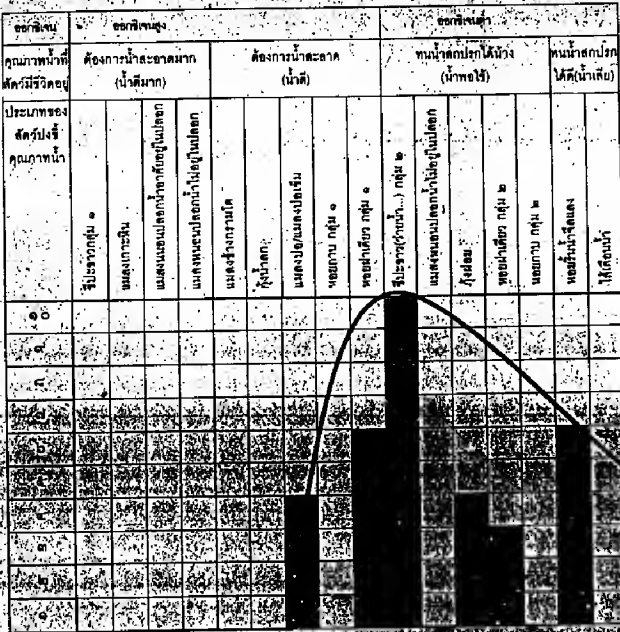
อันว่า เป็นราชโองการเป็นราชโองการให้เจ้าพระยา
ทูลเกล้าฯ ถวายพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยา
ทูลเกล้าฯ ถวายพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยา
ทูลเกล้าฯ ถวายพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยา

[illegible]

เกี่ยวกับการทำอยู่ หากของเขาส่ง เพียงแต่ต้อง
พินิจพิจารณาให้เห็นรายละเอียดชัดเจนด้วยการส่องดู
ผ่านทรงแว่นขยายเท่านั้น เพื่อให้เราสามารถจำแนก
ชนิดของสัตว์แต่ละประเภทตามคุณภาพที่มันใช้วิธี
อาศัยอยู่ได้ จากนั้นจึงนำผลกราฟแท่ง แบ่งแยกตาม

ชนิดที่พบ แล้วอ่านค่าตามลักษณะของเส้นที่ลากผ่าน
จุดสูงสุดของกราฟ สำหรับการทำกราฟแท่ง วิธีชีวิต
และอายุหรืออายุ ภายใต้ของธรรมชาติมีความสำคัญมาก
ต่อการประเมินผลคุณภาพน้ำ เพราะธรรมชาติในหมู่บ้าน
แต่ละแห่ง คือผู้อยู่ในคุณภาพน้ำตัวจริงนั่นเอง

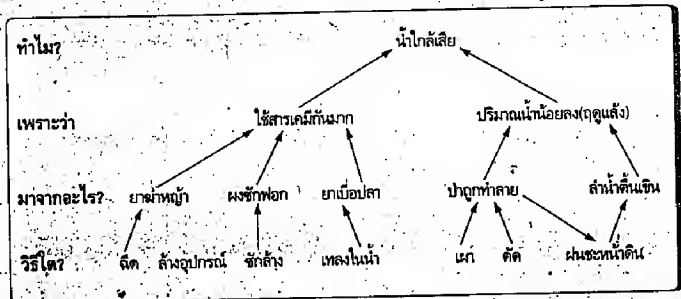
ตารางประเมินคุณภาพน้ำ บ้านห้วยผักกูด ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๔

หมายเหตุ สัตว์จากสัตว์เล็กไปสัตว์ใหญ่จากน้อยมากไปมาก และในบางชนิดที่สัตว์มีชีวิตรอดได้ก็ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมด้วย

จากผลสรุปนี้ เราจึงเริ่มค้นหาคำถามเพื่อสำรวจหาเหตุ
ของปัญหาในใกล้เคียงที่เกิดขึ้นจริงในหมู่บ้านอะไรบ้าง
ที่มีผลกระทบต่อน้ำ จนกระทั่งหาได้ว่ามีเปลี่ยนแปลง
ไปในทางที่แย่งงั้น อันที่จริงแล้ว ชาวบ้านต่างก็รู้สาเหตุ
เหล่านี้เป็นอย่างดี ทั้งๆ ที่รู้กันอยู่ แต่ไม่มีการลงมือ
แก้ไขปัญหานั่นได้ บ่อยให้เป็นอยู่อย่างนั้น อาจเป็น
เพราะเขาไม่คาดคิดว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นจะเป็นไปใน
ทางแย่งงั้นเท่าไรนัก และมองไม่เห็นว่ามีสิ่งที่มี
เกี่ยวข้องโยงกันอย่างไร?

ต้นไม้ปัญหา บ้านท่าเรือ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๔

หมายเหตุ แต่ละรูปกับลูกศรในปัญหาข้างบนเหมือนเส้น หากตรงกลางกับใกล้เคียงกัน

หลังจากการร่วมกันทำการสำรวจและร่วมกันคิด
หาสาเหตุทั้งหมดก็ถึงผลกระทบต่อน้ำแล้ว การ
ปรากฏขึ้นของต้นไม้ปัญหานี้มาจากผลกระทบจาก
แขนงมากมายได้แสดงให้เห็นและเข้าใจที่มาที่ไป
ของยอดของปัญหา เราพบว่าทุกสาเหตุจากการไม่
มีส่วนร่วมจบลงบนยอดของต้นไม้ปัญหานี้ คือ น้ำใกล้เสีย
หากเราปล่อยให้รากเหล่านี้รื้อถอนต่อไป ไม่เพียงแต่
เรื่องน้ำเท่านั้นจะเป็นปัญหาหลายสิ่งแต่กว่าน้ำเสีย เช่น
ทะเลทรายก็จะมีโอกาสเป็นได้ว่าจะเกิดขึ้นตามมากใน
ไม่ช้า

จากการวิเคราะห์นั้นผลคือมันเป็นลูกโซ่ คาบเกี่ยว
กันเป็นวัฏจักร ผลของสิ่งหนึ่งกลายเป็นเหตุของสิ่งหนึ่ง
แล้วย้อนกลับมาเป็นเหตุของทุกสิ่ง ววนเวียนหรือวน
ทับไม่เลิกจบสิ้น ถึงเวลาที่จะถามถึงเหตุและ
สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบรอบตัวเราแล้วหรือยัง อะไรเวลา
ที่เราทำได้เพื่อช่วยเหลือและรักษาส่วนที่เรากำลัง
ใช้อยู่หรือไม่ได้ใช้แล้ว ให้กลับคืนสู่ความบริสุทธิ์สักใด
ส่วนสักอย่าง

อีกคำถามหนึ่งจากเส้นทาง

ระหว่าง ๘ วัน ตั้งแต่วันที่ ๑๔-๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๔ จากวัดป่ามหาวิ ๔ บ้านตาครีทอง อำเภอภูเขียว ไปอำเภอแก้งคร้อ เข้าสู่อำเภอเกษตรสมบูรณ์ แล้ววกกลับที่วัดป่าสันติธรรม บ้านหินหมืน อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และเดินต่อไปจนถึงวัดภูเขาทอง บ้านท่ามะไฟหวาน อำเภอแก้งคร้อ

ระหว่างทาง ๗๖ กิโลเมตร มากกว่า ๒๕ หมู่บ้านที่เราเดินผ่านมา ธรรมชาติแวดล้อมบนภูแล่นกลิ้งเปลี่ยนแปลงจนส่งผลให้สภาพการป่าไม้ ก่อตัวธรรมชาติ ซึ่งประกอบด้วยพระภิกษุ สามเณร แม่ชี และฆราวาส จากต่างแดนมาหลายชีวิตมาร่วมกันเดิน ก้าวเข้ามาช่วยอาสาเป็นปากเสียงแทนลำพังเรา เพื่อรับรู้ความทุกข์ยาก และช่วยกันคิดหาทางแก้ไขปัญหาย่างจริงจัง

๓๐ ฉบับที่ ๓๒ มีนาคม-เมษายน ๒๕๔๔

ธรรมชาติเป็นการเดินทางไปกับธรรมชาติแวดล้อม ด้วยจิตใจสงบ เป็นสุข และมีสติอยู่กับการเดินทาง มันจึงเป็นการเดินทางอย่างปราศจากจุดมุ่งหมาย แต่สิ่งที่เราเดินจบลง มันจะกลับมามีความสุขใจกับความสงบที่เห็นสาระสำคัญของความใส่ใจอยู่กับการกำหนดรู้ในขณะที่กำลังเดินและคอยสังเกตพฤติกรรมภายในใจ ในขณะเดียวกันก็รับรู้ความเปลี่ยนแปลงตั้งแต่เกิดขึ้น ดำเนินไปและจบลง เห็นเหตุที่มาและเหตุที่ไปของสิ่งนั้น ด้วยจิตใจโล่งว่าง

ก่อนจะชวนออกเดินทุกเช้า เราจะยืนสงบนิ่งและเปล่งคำภาวนาแผ่เมตตาให้สรรพชีวิต เป็นคำภาวนาเดิมที่เรากล่าวเมื่อธรรมนิยามครั้งแรก

ทุกย่างก้าวในวันนี้

เราจะเดินด้วยความสงบ อย่างมีสติ

เพื่อสันติสุขในใจเรา

และเพื่อเกิดใจบริสุทธิ์ทุก ของสรรพชีวิต

ขอให้ทุกชีวิตเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน

อยู่อย่างบรรสานสอดคล้อง

ด้วยเมตตาต่อกัน

ขอให้ความบริสุทธิ์สุดใจ

จงคืนสู่ป่าเรา

อย่างยั่งยืนยาวนานตลอดกาล

ในท้ายบทของเราที่กำลังเดินอยู่... ที่จุดพักข้างหน้าลำห้วยหักคางคิน ทุกวันจะมีการสวดประกอบเอกสารบรรยายสรรพคุณและวิธีการทำน้ำหมักชีวภาพ ให้แก่ชาวบ้านในหมู่บ้าน พร้อมด้วยการแจกน้ำหมัก ซึ่งหมักได้ก็แล้วให้ชาวบ้านมาตวงใส่ขวดเอาไปทดลองใช้ มีชาวบ้านให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก

ด้วยน้ำหมักชีวภาพนี้ น่าจะเป็นตัวเลือกหนึ่งสำหรับชาวบ้านผู้ขาดแคลนทุนรอนและรู้ซึ่งถึงภัยจากสารเคมีที่เขินอยู่แวดล้อมตัวเรา เราหมู่หนึ่งให้ทางเลือกนี้ กลายเป็นทางออกหนึ่งที่ยั่งยืน ความนานเท่าที่เรายัง

สองคู่สามีภรรยาเดินนำจิ้งหรีดที่จับมาขายทางเขตริม

ขณะกำลังรอลงตักสัตว์เล็กน้ำจืดทะเลกลุ่มที่บ้านห้วยเม็กนาม

ตั้งคำถามว่าเขารู้สึกอย่างไรกับความยากจน, หนี้สิน และความรู้สึกไม่ปลอดภัย เมื่อใช้สารเคมีซึ่งมีผลตกค้างที่เป็นอันตราย

ในบางเส้นทางเราพบ มีการทำฟาร์มเลี้ยงไก่ อยู่สองข้างทางเป็นแนวยาว ซึ่งมันได้ส่งกลิ่นอันไม่พึงพิศมัยนัก ไชยมาพร้อมกับฝูงแมลงวันมากมายบินส่งเสียงรบกวน ได้ถามเราแต่ละคน เราคิดเสียว่าไปเที่ยวกัน ในบางวันอาจจะเจอแมลงวันเต็มบ้าน

เราก็มีเงินมากมาย อยู่มาวันหนึ่ง เราไปเที่ยวกัน เส้นทางเหล่านี้ทอดยาวเหมือนคิอาเนอ แลคมองเห็นชุมชนแออัดลึกลับลึกลับทางซ้ายมือของเรา เดินไปทางนั้นด้วยความรู้สึกปลอดภัยประหลาด แม้ว่าระยะทางยาวไกลหากเทียบกับวันอื่น อีกทั้งหนทางอันลัดเขินยังคงเต็มไปด้วยฝุ่นแดงทั้งกระจ่าย แต่เมื่อทำการพร้อมเพรียงกับใจ อย่างสมานกลมเกลียวเสียงกลอง การเดินบนเขาเช่นนี้กลับมีจังหวะสม่ำเสมอไปได้เรื่อยๆ อย่างไม่รู้สึกละเลาะเหนื่อยกับทางสายนี้ที่เราไม่เคยเลือกเดินมาก่อนเลย

เมื่อธันวาคมปี๒๕๓๓ มีคนหลายคนที่ไม่สามารถก้าวเดินให้อยู่ใน แรกแนวเดียวกับเพื่อนร่วมทางอื่นๆ ได้ บางทีอาจเป็นเพราะเขาได้ยินเสียงกลองที่ดังออกไป

เมื่อเราปล่อยให้เขาเดินไปตามเสียงที่เขาได้ยิน ไม่ว่ามันจะมีจังหวะจะโคนอย่างไร หรือไม่ว่าจังหวะก้าวเท้าของเขาจะทิ้งไว้เป็นร่องรอยอันใด ทิวแถวยาวที่เราเดินตามกันไป จะเปิดโอกาสให้เขาและเราสามารถมองเห็นหรือเพิกถอนกันและกัน รอยเท้าซึ่งจารึกร่องรอยแห่งความทุกข์ยาก อันเห็นที่ราดต่างฝากไว้บนถนนร่วมกัน ขณะที่เดินผ่านไปก่อให้เกิดการเดินทางเป็นแนวเป็นแนวทางเดียวกันมากขึ้น

การสามารถมองเห็นร่องรอยแห่งความทุกข์ยาก ทำให้เราเข้าใจกันและกัน เปรียบดังการใช้แว่นขยายส่องดูตัวอ่อนแมลงและสัตว์เล็กๆ ที่ปรากฏอยู่ในน้ำ ซึ่งเรามักมีมาจากลำปะทาว หน้าผาของเราก็คือการทำความเข้าใจ ถึงมีชีวิตตัวน้อยเหล่านี้ว่ามีหน้าที่บอกความทุกข์แก่เราว่าเป็นอย่างไร เลกเช่นเราใส่ใจรับฟังความทุกข์ของผู้คนรอบข้างและตัวเราเอง ซึ่งทั้งหมดเป็นความทุกข์ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างไม่สามารถแบ่งแยกได้ เพราะว่ามันเป็นเหตุและผลในกันและกัน ว่างานเขียนเป็นวัฏจักรในธรรมชาติหนึ่งเดียวกัน และร่วมเดินไปบนหนทางเดียวกัน ตัวเราเดินทางสายนี้คือสัญลักษณ์ของคำถามอันเป็นตัวกำหนดทิศทางของการเดินทางภายในโลกของจิตใจและธรรมชาติแวดล้อมเราทุกคน ☸

ภาพประกอบโดย วิชัย นาทิว

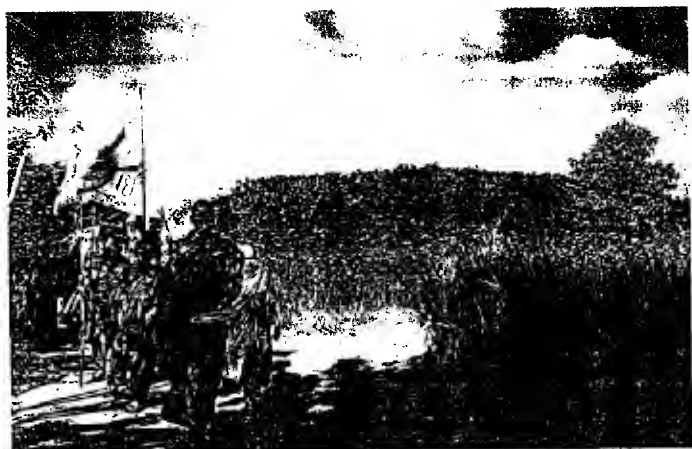
สี่ สันจากฟากฟ้า

หากครั้งที่มีคนคิดแต่ง อย่างที่เลือกลงให้เพียงเขียนเปลือกเอาไว้โดยได้ค้นไม่ได้อ่าน ถ้าหากไม่ได้ถูกค้นไม่ ได้ตามจนในทางที่เจอได้ เปลือกก็จะย่อยสลายและกลายเป็นดิน

ธรรมาตราฟื้นชีวิตลำปะทาว

เพื่อชีวิต 'ภายนอก' และ 'ภายใน' ที่สมดุล

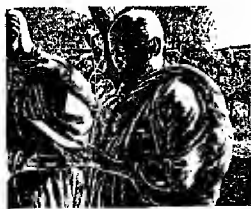

"...ธรรมาตราจึงขอเป็นตัวแทนให้ธรรมชาติ

ภายนอกเล่าความจำเป็นให้สำนึก จะจุดไฟเผาป่าต้องสำรวจระวัง

ไม่ถึงส่งสกลปรกลงห้วยยัง มอกลคนฮั่นไม่ไต่ทำ

และหาวิธีไม่ให้เขาทำ..."

พระไพศาล วิสาโล
นำสวด "ซอซังโค" ก่อนเริ่มสวด

ป

ບານສີເສື່ອນຂົນຂອງพระ
ภิกษุประมาณ 10 รูป ขอร้องธรรมจักรเดิน
นำหน้า ตามด้วยญาติโยมที่หิ้วธำมาไทย
จากต่างถิ่นและชาวต่างประเทศ
เด็กนักเรียนและชาวบ้านในทุุกหมู่บ้านที่
ชวบนเดินผ่านเกือบายัดยิบรายสี่สิบ
สตรไมเดินฝ่าเปลวแดดไปบนถนนลูกรังที่
คละคลุ้งไปด้วยผงฝุ่นทุกก้าวที่ฝ่าเท้าย่าง
ผ่าน ผ่านภูเขาหัวโล้นสูงแล้วลูกเล่า
ไร่ย่อย ไร่มีนสำมะหลัง ดงหญ้าคาและ
สาบเสือที่แซมด้วยต้นสัปปะ จากหมู่บ้าน
หนึ่งสู่อีกหมู่บ้านหนึ่งเหมือนไม่รู้รู้จัก
เหน็ดเหนื่อย ทั้ง ๆ ที่แทบจะไม่มีไม้ใหญ่
ให้ร่มเงาเลย

นี่คือชวบนธรรมยาดราเพื่อชีวิต
และธรรมชาติ กลุ่มน้ำลำปะทาว ครั้งที่ 2
ที่เริ่มค้นจากต้นน้ำลำปะทาว ที่คนใน
พื้นที่เรียกกันว่า "ภูหลวง" ซึ่งเป็นพื้นที่
สีเขียวที่หลงเหลืออันน้อยนิดท่ามกลาง
เทือกเขาภูแล่นอาสน์กว้างใหญ่ไพศาลกิน
พื้นที่ประมาณ 5 - 6 หมื่นไร่
ครอบคลุมอำเภอแก้งคร้อ, อำเภอภูเขียว,
อำเภอเกษตรสมบูรณ์ และอำเภอมือง
จังหวัดชัยภูมิ เดินไปตามหมู่บ้านปลายน้ำ
สิ้นสุดที่ตำบลท่ามะไฟหวาน อำเภอแก้ง
คร้อ จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งเป็นที่ตั้งของชุมชน
ขนาดใหญ่และเป็นชุมชนแรก ๆ ของ
เทือกเขานี้ รวมระยะทางเดินทั้งสิ้น
71 กิโลเมตร ใช้เวลา 7 วัน

"เลือดเนื้อชีวิตของเรามาจากที่นี่
เราจึงเป็นตัวแทนบอกให้พี่น้องช่วยรักษา
ป่าไม้ ฝืนน้ำ และแผ่นดิน ตอนที่ป่าไม้
ร้องให้ ลำปะทาวเสียใจ แผ่นดินเจ็บป่วย
เพราะป่าถูกคนเผา แม่น้ำถูกสารพิษ
สกปรกใส่โครก แผ่นดินถูกสารพิษจนเป็น
ดินปนเปื้อน เราฆ่าหญ้าแค่กินก็คายไปด้วย
ดินคายพิษปะทะเรติน มองไปรอบ ๆ จะมี
แค่สีแดงของดิน ถ้ำน้ำ ดิน ป่าไม้พูดได้ก็
คงจะร้องไห้ทั่วกัน ตอนนั้นไม่ใช้อมีศร
มาไล่ เราก็ต้องหลบลงอุ้งหลาในป่าทันที

ต่างกัน...ธรรมยาดราจึงขอเป็นตัวแทนให้
ธรรมชาติ มาบอกเล่าความจำเป็นให้
สำนึก จะจุดไฟเผาป่าต้องสำรวจระวัง
ไม่ทิ้งสิ่งสกปรกหลงเหลือทิ้ง บอกคนอื่นไม่
ให้ทำ และหาวิธีไม่ให้เขาทำ" คำกล่าว
ของพระไพศาล วิสาโล หนึ่งในผู้ริเริ่ม
ธรรมยาดราชวบนน้ำมาตั้งแต่อดีตแล้ว และ
ยังคงดำเนินการอย่างแข็งขันในปีนี้เป็น
เป็นการบอกเล่าถึง "ที่มา" และ "ที่ไป"
ของโครงการนี้เป็นอย่างนี้

วิ

ครปฏิบัติของผู้ร่วมชวบน
ธรรมยาดราก็คือ ทุกวันก่อนจะวันจะ
เยี่ยมหน้าน้ำที่ทุกหยดในโลก ทั้งพระและ
ฆราวาสจะตั้งตารอขึ้นมาทำวัตรเช้าและ
นั่งสมาธิ หลังเสร็จสิ้นจากมือเช้าที่ชาว
บ้านนำมาทำบุญที่วัด พระจะแสดงธรรม
เกี่ยวกับลุ่มน้ำลำปะทาว ซึ่งเนื้อหาสาระ
ของธรรมะก็คือการรณรงค์ให้ชาวบ้าน
ตระหนักถึงปัญหาคำนึงสิ่งแวดล้อมที่ตน
กำลังเผชิญอยู่และกระตุ้นให้ชาวบ้าน
เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา

9 นาฬิกา เดือนชวบน

ท่ามกลางแดดที่เริ่มจัด เดินอย่างเจิบ
ลงไปตามจังหวัดคลองไปตามถนนลือรัฐ
ผู้หนา สองข้างทางเต็มไปด้วยที่ดิน
ว่างเปล่าสีอ่อนแกมไม่ต่างจากสีถนน
มากนัก บ้างรกร้าง บ้างเป็นป่าย่อย
บ้างเป็นป่ามัน และเห็นลานป่ายุคาลิปัส
ไกลลิบออกไปเป็นระยะ เป้าหมายคือวัด
ในหมู่บ้านเกิด หยุดพักเพื่อฉันเพลอาหาร
ที่ชาวบ้านนำมถวายและทำกิจกรรม
สำรวจเพื่อตรวจสอบคุณภาพน้ำ
เปรียบเทียบกับคุณภาพน้ำที่คณะธรรม
ยาดราได้มาตรวจเมื่อปีที่แล้ว ส่วนในช่วง
คำหลังจากทำวัตรเย็นก็จะมีการจัดเวที
ชาวบ้านเพื่อนำเสนอและแลกเปลี่ยน
ปัญหาของชุมชนระหว่างผู้นำชุมชน
ต่างกันกับคนในท้องถิ่น

ด้วยวิธีการเดินแบบธรรมยาดรา
เพื่อศึกษาทั้งธรรมชาติและรอบกายและ
ธรรมชาติภายในของผู้นั้นเอง

ถ้ำเข้

พระโศภนเชื่อว่าพระโศภนนั้นคือ การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ 'ภายใน' กับ 'ภายนอก' ทั้งของ 'คนทางโลก' และ 'คนทางธรรม' เข้าด้วยกันอย่างสอดคล้องกลมกลืน เนื่องด้วยปณิธานที่ทำงานด้าน สิ่งแวดล้อมและสังคมที่หาแต่เรื่อง ภายนอก สัมผัสธรรมชาติภายในของตัวเอง จึงเกิดความทุกข์ ความเห็นแก่ตัว และฟ้า เพื่อตัวเองโดยไม่รู้ตัว ส่วนพวกที่ศึกษา ธรรมชาติภายในเช่นนักปฏิบัติธรรม ก็ไม่ ใส่ใจกับธรรมชาติภายนอก ลงมาแต่โลก รอบ ๆ ภูมิ เป็นการปฏิบัติธรรมอย่างมี ดั้งทาง ขาดสำนึกต่อส่วนรวม หากมุ่งไป ทางใดทางหนึ่งก็จะเป็นการดำเนินชีวิต ที่ขาดน้ำหล่อเลี้ยงชีวิต

ทาสืบย้อนประวัติศาสตร์กลับ ไปเมื่อประมาณ 30 ปีที่แล้วจะพบว่า ละครกรรมของป้าโนเทือกเขาภูแล่นช้าง โฉมละครต่างไปจากละครกรรมของป้าผืน สำคัญอื่น ๆ ของประเทศไทย นั่นคือถูก นโยบายของรัฐว่าด้วยการให้เอกชน สัมปทานทำไม้ไผ่จากป่าสมบูรณ์ไปเป็น ป่าเสื่อมโทรม และเมื่อไม้ใหญ่หมดป้าก็จะ มีคณะบุกเบิกที่ดินเพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจ เชิงเดี่ยวตามนโยบายส่งออกของรัฐบาล เข้ามาแทนที่

นายทุนจากจังหวัดชัยภูมิเข้ามา สัมปทานป่าผืนนี้เมื่อปี 2492 และทำให้ ป่าเปลี่ยนสภาพในเวลาไม่ถึง 10 ปี และ เริ่มมีการตั้งชุมชนทางเกษตรตั้งแต่ปี 2514 เป็นต้นมา

"สมัยก่อนป้าเยอะ คนตัดไม้จะ เลือกไม้ต้นใหญ่ใช้ขวานฟันไม้ให้ขาด แล้วปล่อยไว้ล้มเป็นกระดานโดมิโน ไม้ล้มลงมาเรียงเป็นลูกขานาค เลียงตอง นานหลายนาฬิกา 20 ปีที่แล้ว หลวงพ่อมา อยู่ที่นี่ใหม่ ๆ ยากจนเข็ญมีข้าวลงมาก เสนด้วย เลี้ยงวัว เลี้ยงไก่ เลี้ยงหมู เลี้ยงเป็ด เพราะอากาศหนาวมาก" หลวงพ่อเกิด แดงแอ แห่งวัดภูเข เทวณ "ลูกสาวบวชแล้ว ที่เฝ้า มอญการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มาหลายสิบปี และเป็นผู้ริเริ่มนำแนวคิดธรรมมาครา มาปรีดีเพื่อฟื้นฟูลำน้ำสายตั้งแต่ปีที่แล้ว ฉายภาพความอุดมสมบูรณ์ในอดีตให้เห็น ได้อย่างชัดเจน และบอกเล่าถึงภาพ ปัจจุบันของภูแล่นช้างว่า

"ตอนนั้นภูเขาหลายลูกเป็นภูเขา หัวโล้น สมัยก่อนทำข้าวไร่และมันได้ แต่เดี๋ยวนี้เห็นเค็มไปหมด ภูเขาปลูก มันสำปะหลังยังต้องใช้ปุ๋ย เมื่อ 10 ปี ที่แล้วมีฝายขนาดเล็กเกิดขึ้น ชาวบ้านก็ หันมาเลี้ยงปลากะพงซึ่งไม่ใช่น้ำ ต่ออายุ ไปได้ แต่ตอนนี้ปลาร้างเป็นโรคและไม่ได้อายุ ขนาดที่ต้องการ คนก็หันไปปลูกถั่วฝักยาว แต่กลับขายได้มียังไปกินเพราะซื้อยาฆ่าแมลง ยาฆ่าหญ้า ที่นี้ 5 - 6 หน้ไม่ไร้ เหลือป่าเพียงแค่บริเวณวัดป่าลุดะโค ภูกลาง ภูหลงเท่านั้น ไปเขี่ยคริมอีกที่ที่

ถ้ำเข้ใช้ปุ๋ยเคมี มาทำถั่วฝักยาวและ

อุทกภัยแห่งชาตินี้ขาดโคน เป็นความเปลี่ยนแปลงที่น้ำเค็ม

แม้แต่ผลจากกิจกรรม “น้ำสืบสานน้ำ” ซึ่งเป็นศาสตร์จรรจบอบคุนภาพน้ำโดยวัดจากประเภทของสัตว์ที่อยู่ในน้ำ จิตที่แต่ละชนิดมีความต้องการใช้ออกซิเจนต่างกันแล้วนำมาตีความ คุณภาพน้ำก็ปรากฏให้เห็นในทิศทางเดียวกันว่า แม่น้ำสาขาทวายที่เป็นแม่น้ำสาขาที่จะไหลลงสู่มหาน้ำชี แม่น้ำสายหลักสายหนึ่งของอีสานสายนี้อยู่ในสภาพดี แต่ในอนาคตแม่น้ำน่าจะแย่ และเมื่อเปรียบเทียบกับคุณภาพน้ำเมื่อปีที่แล้ว

ชาวบ้านช่วยกันจับสัตว์น้ำจืดเพื่อคุณภาพน้ำชลประทาน

กับปีปัจจุบัน ณ จุดเดียวกัน ก็พบว่าไม่มีพัฒนาการที่ดีขึ้น

แม่สาย แก้วชัยภูมิ แห่งหมู่บ้านกุดเชียงซึ่งเป็นหมู่บ้านที่อยู่ห่างจากแหล่งต้นน้ำเพียง 2 หมู่บ้านเล่าให้ฟังว่า เมื่อตอนอพยพเข้ามาที่นี่ในปี 2515 หรือประมาณ 30 ปีที่แล้วยังเห็นต้นช้าง เลือ และทมิ น้ำในลำปะทาวลึกมาก มีปลาอยู่ลำห้วยมากมาย หาดินรอบ ๆ บ้านก็อยู่ได้ แต่เดี๋ยวนี้น้ำดินเค็ม และไม่มีใครกล้าดื่มน้ำในสระสาธารณะประจำหมู่บ้าน ก็เพราะรู้ดีว่าเป็นแหล่งรองรับน้ำเสียจากหมู่บ้านที่อยู่ลุ่มชันในบริเวณนี้ ไม่อย่างนั้นแล้วจะแย่กว่า เหตุใดหมู่บ้านที่อยู่ท้ายน้ำ เช่น หมู่บ้าน

ท่ามะโพนางจึงมีปัญหาน้ำเสีย 2 ชั้น ลำน้ำนี้เมื่อตรวจพบสกปรกสีเหลืองเหม็น และเมื่อตรวจหาสิ่งมีชีวิตในน้ำจะพบแต่สิ่งมีชีวิตที่ชี้ให้เห็นว่าสภาพน้ำคุณภาพต่ำ เช่นตัวหนอน เป็นต้น

“ป้องกันไม่ได้ มีแต่คนทำลาย ทำไร่ ตัดไม้มาปลูกบ้านแบบไม่มีบ้านเลขที่ แล้วขายหึ่งละ 2 - 3 หมื่น” แม้เงินจากหมู่บ้านท่ามะโพนาง ซึ่งเป็นหมู่บ้านต้นน้ำของลำปะทาวกล่าวอย่างสิ้นหวัง คล้ายจะบอกกล่าว ว่า แม้คำตอบจะอยู่ที่หมู่บ้าน แต่ก็แก้ปัญหาน้ำไม่ได้ช่วยแก้ปัญหามากนัก

ใ้

แทบทุกหมู่บ้านที่ตอนธรรมชาตินั้นแม่น้ำเคยไหลผ่านหมู่บ้านร้าง บางวัดที่ทางคณะเจ้าพักไม่มีพระจำวัด มีเพียงเด็กเล็กและผู้เฒ่าที่ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงไม่กี่คนออกมาต้อนรับและร่วมกิจกรรม ส่วนคนหนุ่มสาวต่างคิดการกิจออกไปคัดอยู่ทั้งในเขตหมู่บ้านของตนเองและต่างถิ่นทั้งหมด

ที่สุดใจคำกล่าวของพระโศภณที่ว่า เมื่อคืน น้ำ และป่าไม้ตาย ไม่ต้องมีใครมาใส่ ก็คือหอบลูกหลานไปหากินต่างถิ่นได้เป็นอย่างดี แต่ก็กระชั้น ‘พยุคน้ำเล็ก ๆ กลางทะเลทรายอันกว้างใหญ่’ ในนามของธรรมชาตินั้นหายขาดลงบนเทือกเขาภูแล่นคล้ายมีความหวังพระภิกษุ คนต่างถิ่น และชาวต่างประเทศที่เดินทางมาหลายร้อยหลายพันกิโลเชื่อ ว่า ความตั้งใจของพวกเขาจะช่วยกระตุ้นให้คนในพื้นที่หันกลับมาทำไร่ทำสวนค้าสิ่งมีชีวิตเข้ามาอีกครั้ง

เพียงแค่เริ่มจากการคืนตัวเรื่องสิ่งแวดล้อม ก็จะนำไปสู่การสร้างเครือข่ายชาวบ้านในพื้นที่ และนำไปสู่การหาทางแก้ปัญหา เสมือนหยดน้ำเล็ก ๆ ที่รวมตัวเป็นสายน้ำที่ทรงพลัง

2.8.9.45.

→ 1000 →

→ 1000 → 1000000 / 1000000

→ 1000000000 (1000000 - 1000000) 1000000

→ 1000

→ 1000 (1000000)

1000000000

1000000000

การขึ้นบันได → จุดขึ้น
→

การขึ้นบันไดในรูป

* การขึ้นบันได → บิด 2 บิด

การขึ้นบันได → บิด 2 บิด

การขึ้นบันได → บิด 2 บิด

การขึ้น 1. บิด 2 บิด / บิด 2 บิด

2. บิด 2 บิด → บิด

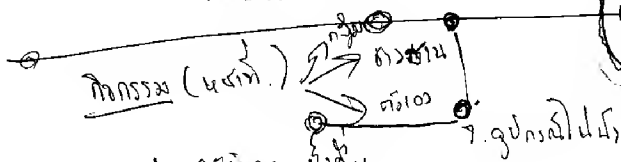
3. บิด 2 บิด → บิด (บิด)

4. บิด 2 บิด → บิด

5. บิด 2 บิด → บิด

6. บิด 2 บิด → บิด

7. บิด 2 บิด

1. บิด 2 บิด - บิด

2. บิด 2 บิด

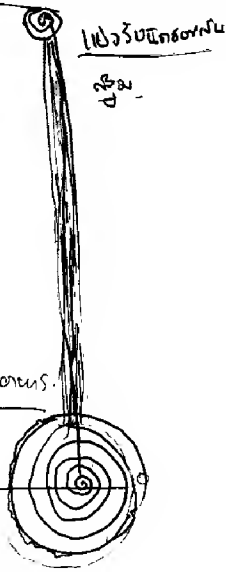
3. บิด 2 บิด

4. บิด 2 บิด

5. บิด 2 บิด

6. บิด 2 บิด

การขึ้น - บิด 2 บิด

8. บิด 2 บิด
9. บิด 2 บิด

① ក្រុម 1. ព្រឹត្តិការណ៍

1. ប្រឡង

2. ប្រឡងប្រកួតប្រជែង

៤. ប្រឡង

៥. ប្រឡង

ឈ្មោះ ឈ្មោះ
ឈ្មោះ ឈ្មោះ
(ឈ្មោះ, ឈ្មោះ,
ឈ្មោះ ឈ្មោះ
ឈ្មោះ ឈ្មោះ
ឈ្មោះ ឈ្មោះ

②

ប្រឡងប្រកួតប្រជែង ៤.១១/១១/៤៥

1. ប្រឡងប្រកួតប្រជែង
2. ប្រឡងប្រកួតប្រជែង
3. ប្រឡង
4. ប្រឡង ប្រឡង

③

ប្រឡង/ប្រឡង